

Lopend Vuur

blad voor onverhard wandelen

jaargang 22 • nummer 2 • augustus 2016 • prijs € 2,50

In dit nummer o.a.

- Langs strand en duin
- Brug over Dwarsgang
- Rondwandeling Ommen

Van de redactie

In dit nummer staan we in de eerste plaats stil bij het overlijden van onze penningmeester Marja Schuurman. Er is veel aandacht voor de koers die het nieuwe bestuur wil gaan varen. Na een verslag van de activiteiten van de regio Zuid Holland in het vorige nummer nu een verslag van de activiteiten van Noord Brabant. De opwaardering van N wegen levert veel werk op, omdat wandelpaden zonder aanpassingen dood lopen tegen de verbrede N wegen, die niet meer overgestoken kunnen worden. In Zuid Holland werd een brug over een

dwarsgang opgeleverd, zodat fietsers en wandelaars elk aan een kant van een water kunnen fietsen of lopen. Een voorbeeld dat navolging verdient!

Op de activiteitenpagina weer enkele wandelingen van de regio Zuid-Holland, waar onder een wandeling in Kijfhoek/Bierlap waar maar een beperkt aantal wandelaars per dag wordt toegelaten! TeVoet regelt de toegangsbewijzen als je je aanmeldt om e.e.a. te vergemakkelijken. Heb je alle bewoonde waddeneilanden al belopen, dan kan je mee met een dagtocht naar Rottumeroog om dit eiland

te leren kennen.

Voordat het gebied op slot gaat voor rustgebied van de kraanvogels kan je de beschreven wandeling in de Groote Peel lopen. De andere beschreven wandelingen kennen het komende half jaar geen beperkingen.

Heb je suggesties en ideeën voor wandelingen en artikelen in het blad, laat het ons weten, zodat het een blad is voor en door leden van TeVoet.

Veel lees- en wandelplezier gewenst!

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van TeVoet, vereniging van wandelaars. Het verschijnt drie keer per jaar.

TeVoet, vereniging van wandelaars

- voor meer en betere onverharde wandelmogelijkheden;
- voor behoud en herstel cultuurhistorische paden.

Ons motto, 'onverhard van dorp tot dorp'. Meer informatie op www.tevoet.nl. TeVoet is aangesloten bij de Stichting Wandelnet.

Het lidmaatschap van TeVoet bedraagt € 15,00 per jaar. Het lidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 december schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie

Redactie Lopend Vuur

Redactieadres: Koningin Emmastraat 51, 4205 BL Gorinchem, tel 0183 622300, redactielopendvuur@tevoet.nl
Ledenadministratie
Voor verhuizingen, aanmelden nieuwe leden:
Ledenadministratie TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, ledenadministratie@tevoet.nl
Marijke van Steenis
bankrekening NL49 INGB 0000 3726 85 van TeVoet
KvK nummer 40517799

Secretariaat

Secretariaat TeVoet, Postbus 1376, 3500 BJ Utrecht, info@tevoet.nl

Contactpersonen in de regio

TeVoet werkt met contactpersonen in de regio

- Groningen: [groningen@tevoet.nl](mailto: groningen@tevoet.nl)
- Drenthe: drenthe@tevoet.nl
- Friesland: Ben Rutten, Frittemaleane 16, 8604 XB Sneek, tel. 06-22830730, friesland@tevoet.nl
- Flevoland: Jan Frederik Lubbers, Siriusstraat 3, 8303 ZZ Emmeloord, tel. 0527-697706, flevoland@tevoet.nl
- Utrecht: Ineke Thierauf, Vlasstraat 14, 3572 TT Utrecht, tel. 030-2730658, [utrecht@tevoet.nl](mailto: utrecht@tevoet.nl)
- Noord-Holland: Fred Triep, Zonhovenstraat 29, 1066 MA Amsterdam, tel. 020-6155502, noord-holland@tevoet.nl
- Gelderland: Nico Vlasveld, Evenwijnlaan 11, 6816 RC Arnhem, tel. 026-4457852, mobiel 06-12534316, gelderland@tevoet.nl
- Zuid-Holland: Eeffien Huizing, Bernhardlaan 10, 2851 XD Haastrecht, tel. 0182-501483, zuid-holland@tevoet.nl
- Zeeland: zeeland@tevoet.nl

- Brabant: Harry Benschop, Loveren 33, 5111 TA Baarle Nassau, tel. 013-5902960 noord-brabant@tevoet.nl
- Limburg: Diny van Faassen, Ravensbosstraat 23, 6336 XG Arensgenhout, tel. 06-51717810, [limburg@tevoet.nl](mailto: limburg@tevoet.nl)

Bestuur TeVoet

- Voorzitter: José Noijons (voorzitter@tevoet.nl)
- Secretaris: Ineke Thierauf (secretaris@tevoet.nl)
- Penningmeester: Nico van Delft (penningmeester@tevoet.nl)
- Lid: Bertie Schonk (lid@tevoet.nl)

Aan deze Lopend Vuur werkten mee:

Harry Benschop, Bert van den Berg, Rien van den Berg, Peter Both, Jos van der Heide, Frans Meijdam, José Noijons, Marijke van Steenis.

Vormgeving en opmaak: SMG-Groep Hasselt

Volgend nummer verschijnt in december 2016. Inleveren kopij vóór **1 november 2016**.

Inhoud

jaargang 22 • nummer 2 • augustus 2016

Op de omslag

6

Langs strand en duin

9

Brug over Dwarsgang, een mooie oplossing

22

Rondwandeling Ommen

4

Het WandelRoutePlanner project van TeVoet

5

Beknopt verslag algemene ledenvergadering

8

Munnikenland weer open voor de wandelaar

10

TeVoet: Nu en in de toekomst, Beleidsnotitie TeVoet

12

Wandeling van Woerden naar Noorden

14

Nieuwe en oude NS-wandelingen

15

Wandelroutenetwerk Voorne-Putten en Rozenburg

16

Rondwandeling door Nationaal Park de Grootte Peel

18

Wandeling door Krimpener-en Lopikerwaard

20

Belangenbehartiging wandelen Noord Brabant

24

Activiteitenagenda

Overlijden van Marja Schuurman, penningmeester TeVoet

Op 31 maart 2016 is overleden Marja Schuurman, onze penningmeester. Op haar rouwkaart stond een prachtige foto van een onverhard wandelpad langs een sloot in het boerenland. Naar het wandelen langs dat soort paden ging Marja's hart uit. TeVoet heeft een aardige, enthousiaste en deskundige penningmeester verloren. Iemand die zich inzette voor de goede zaak en haar best deed anderen daarvan te laten genieten. Het bestuur van TeVoet is aanwezig geweest bij haar begrafenis op de natuur-begraafplaats "Den en Rust".

Het WandelRoutePlanner project van TeVoet

Zoals te lezen is in (het laatste punt van) het verslag van de ALV 2016 (zie elders in dit blad) gaat TeVoet het komende jaar de gebruikersspecificatie opstellen voor een digitale wandelrouteplanner (WRP) voor de recreatieve wandelaar. Frans Meijdam (ZH) en Bertie Schonk (bestuur) zijn de initiatiefnemers van dit project.

Er zal een kerngroep geformeerd worden bestaande uit deskundige- en belangstellende leden uit de regio's. Deze kerngroep zal als eerste de bestaande WRP-ers bekijken en komen tot een format voor het beschrijven van de gewenste functionaliteit. Zodra het format er is zal de gewenste functionaliteit daarin worden beschreven. In die fase

zullen ook gesprekken met ontwikkelaars en beheerders van WRPs worden gehouden. Zodra de specificaties in een eindfase komen zullen verschillende 'typen' wandelaars worden gevraagd de specificaties te beoordelen en kritische opmerkingen te plaatsen.

Aan een (grotere) klankbordgroep zullen tussentijds de resultaten worden voorgelegd zodat een brede kring input kan leveren. Ook personen die betrokken zijn bij een bepaalde WRP kunnen hieraan deelnemen.

De start van het voorgestelde project is begin september 2016. De geplande einddatum eind april 2017 zodat het resultaat gepresenteerd kan worden op de ALV van 2017.

Zin om mee te denken en te doen?

Frans Meijdam en Bertie Schonk nodigen u van harte uit om te participeren in het voorgestelde WRP project. Heeft u daar zin in, geef dan uw naam, woonplaats en mobielnummer voor 20 augustus door aan j.schonk@me.com. Begin september hoort u dan van ons.

Oproep Gezocht: een lid van het Bestuur van TeVoet.

Het Bestuur van de Vereniging TeVoet heeft op het ogenblik vier leden. Statutair moeten dat er vijf zijn. Het Bestuur wil graag leden van de Vereniging uitnodigen lid te worden van het bestuur. Iedereen is welkom en als u ervaring heeft in het

overleg met overheden en/of andere instanties rond de ruimtelijke ordening dan zou de Vereniging daar veel profijt van kunnen hebben. Graag aanmelden bij secretaris@tevoet.nl

Beknopt verslag van de Algemene Ledenvergadering (ALV) van de Vereniging TeVoet, gehouden op zaterdag 25 juni in Stayokay Utrecht-Bunnik

De ALV werd bijgewoond door 15 leden van TeVoet.

De vergadering stond stil bij het overlijden van de penningmeester Marja Schuurman op 31 maart 2016 (zie ook elders in dit blad). Marja heeft in de korte tijd dat zij actief is geweest in het Bestuur nauwgezet de financiën bijgehouden. Haar taken zijn op zeer korte termijn overgenomen door Nico van Delft die met een grote inzet de financiële administratie van onze vereniging heeft gemoderniseerd. Elders in dit blad vindt u een korte beschrijving van de achtergrond van Nico.

Naar aanleiding van het verslag van de ALV van 2015 werd opgemerkt dat alle daarin gemaakte afspraken zijn uitgevoerd. Een ervan heeft geresulteerd in een beleidsnotitie van het Bestuur die later in de vergadering werd besproken.

Uit de jaarverslagen van het Bestuur en de regiocoördinatoren bleek dat TeVoet zeer actieve leden heeft die zich op allerlei manieren inzetten voor het in stand houden en creëren van wandelmogelijkheden (op onverharde paden). Een proeve van die activiteiten vindt u elders in dit blad.

Zoals hierboven gemeld, heeft Nico van Delft ad interim het werk van onze overleden penningmeester overgenomen. Hij heeft de jaarrekening van 2014 aangepast en die van 2015 nieuw opgesteld. Dit heeft onder andere geresulteerd in een teruggave van betaalde belastingen van enige honderden euro's. Ook heeft Nico samen met de ledenadministrateur Marijke van Steenis de contributies van de leden beheerd. De vereniging had op het moment van rapporteren ongeveer 500 leden.

Verkiezing

Een volgend punt op de vergadering was de verkiezing van leden van het

Bestuur. Met algemene stemmen werd Nico van Delft gekozen tot penningmeester, onder dankzegging voor het vele werk dat hij ad interim al had verricht. Het Bestuur wees de vergadering op een artikel in de statuten dat eist dat het bestuur van de vereniging bestaat uit tenminste vijf leden. Van de aanwezige leden was niemand beschikbaar voor lidmaatschap van het bestuur. Er werd besloten om een oproep voor de vervulling van deze functie te plaatsen in Lopend Vuur (zie elders).

Beleidsnotitie

Zoals in de vorige ALV al aangekondigd, heeft het Bestuur een Beleidsnotitie opgesteld: TeVoet: Nu en in de Toekomst. Elders in dit blad vindt u een samenvatting van deze notitie. In de vergadering werd opgemerkt dat leden van TeVoet alleen al door het betalen van hun contributie belangenbehartigers zijn van het wandelen in een natuurlijke omgeving, zo mogelijk op onverharde paden. De vereniging kan haar leden op verschillende manieren van dienst zijn, o.a. door het signaleren van wandelmogelijkheden en het helpen creëren van wandelmogelijkheden (vaak in samenwerking met andere instanties). Daarnaast kan de vereniging haar leden vragen om te helpen bij het onderhouden van wandelpaden en/of het signaleren van problemen met betrekking tot het onderhoud. De vergadering was het eens met het Bestuur dat TeVoet als een zelfstandige vereniging moet blijven voortbestaan en dat daarbij twee uitdagingen de meeste aandacht verdienen:

- de liefhebbers van wandelen over onverharde paden aan zich binden. Dit betekent dat TeVoet meer zichtbaar moet zijn voor deze groep en dat TeVoet deze potentiële leden ook wat zal moeten bieden (zie boven);
- de relatie van TeVoet met Wandelnet versterken. Wandelnet is een stichting die op landelijk en provinciaal niveau de wandelinfrastructuur in brede zin

beleidsmatig behartigd. Zij ontvangt daarvoor subsidies van overheden en kan in opdracht projecten uitvoeren. TeVoet en Wandelnet zijn in zekere zin complementair. Veel (actieve) TeVoeters zijn dan ook vrijwilliger bij Wandelnet. Daarbij is vaak niet duidelijk met welke pet op een TeVoeter acteert: als TeVoeter met een achterban of als Wandelnetter met een opdracht. Door het helder positioneren van TeVoet ten opzichte van Wandelnet en door het maken van afspraken kan de samenwerking effectiever worden.

De vergadering ging akkoord met de bestuursnotitie. Het Bestuur zegde toe de opmerkingen van de aanwezige leden in zijn plannen te betrekken.

Wandelrouteplanners

Het volgende punt op de agenda van de ALV was een projectvoorstel betreffende het formuleren van gebruikersspecificaties voor wandelrouteplanners (WRPs). Nu er verscheidene WRPs in gebruik zijn is een systematische vergelijking van de WRPs op functionaliteit en interface zeer goed mogelijk. De uitkomsten daarvan kunnen input zijn voor een geleidelijke en stapsgewijze verbetering van bestaande WRPs. Deze gebruikersspecificaties kunnen als richtlijn worden genomen door ontwikkelaars en beheerders van bestaande WRPs om op termijn de verschillende WRPs tot één landelijk dekkend WRP in elkaar te schuiven. De vergadering ging ermee akkoord voor dit project op de begroting van 2016 en 2017 een bedrag van totaal €2000 te reserveren. Ook zal er in Lopend Vuur een oproep worden gedaan aan leden om deel te nemen aan dit project (zie ook elders in dit blad).

Tenslotte werden de begrotingen voor 2016 en 2017 goedgekeurd.

Opgang naar het strand met duinroos

Nederland en de zee – al eeuwenlang hebben die twee een haat-liefdeverhouding. Liefde – de zee heeft Nederland zijn bijzondere landschap gegeven en heeft het rijk gemaakt, haat – de zee heeft ons regelmatig overvallen en eist nog steeds grote inspanning om droge voeten te houden. Deze verschillende aspecten van die relatie zijn fraai te zien tijdens onze wandeling van Hoek van Holland naar Den Haag.

Hoek van Holland

We beginnen de wandeling in Hoek van Holland, deel van de gemeente Rotterdam. Hoek van Holland is ontstaan in het midden van de 19-de eeuw, toen arbeiders en anderen die de Nieuwe Waterweg hadden aangelegd zich daar vestigden. De oorspronkelijke Hoek was een zandplaat/duingebied in de monding van de Maas; toen de groter wordende schepen een betere toegang tot de haven van Rotterdam vereisten werd besloten deze zandplaat te doorgraven en de Nieuwe Waterweg aan te leggen. De naam Nieuwe Waterweg wordt vaak gebruikt voor de hele vaarverbinding tussen Rotterdam en de Noordzee, maar dat is feitelijk onjuist. Deze vaarroute bestaat namelijk uit drie delen: uit de Nieuwe Maas tussen Rotterdam en het punt waar de Nieuwe en Oude Maas samenvloeien (net ten westen van Vlaardingen), Het Scheur tussen dat punt en de plek waar Het Scheur oorspronkelijk sterk afboog naar het zuidwesten naar de toenmalige monding van de Maas (ongeveer waar nu de Maeslantkering ligt), en als laatste de Nieuwe Waterweg.

Vanwege zijn strategische ligging zijn rond de Hoek nog veel verdedigingswerken uit het verleden te zien: het pantserfort uit de 19-de eeuw, Nederlandse kazematten en Duitse bunkers uit de eerste helft van de 20-ste eeuw en de

Troposcatter, de Amerikaanse straalzender uit de tijd van de Koude Oorlog. Het dorp zelf werd vooral bekend vanwege de veerdienst op Harwich; daarnaast ontwikkelde het zich vanaf de Eerste Wereldoorlog tot badplaats. Het badplaatsgedeelte werd in de Tweede Wereldoorlog weliswaar grotendeels afgebroken, maar daarna is die draad weer enthousiast opgepakt.

De wandeling start bij het station Hoek van Holland Haven. Bij het oude stationsgebouw uit 1893 zijn nog de sporen te zien van de belangrijke overstapfunctie in de verbinding tussen het vasteland van Europa en Groot-Britannië: tot in de jaren 90 kon je hier direct vanaf de boot op de trein rechtstreeks naar Skandinavië, Oostenrijk, Duitsland, Rusland en waar al niet. En met een enkele overstap kon je zelfs rechtstreeks naar Peking! Nog steeds loop je vanaf het nieuwe station zó de veerboot op, maar de directe treinverbindingen zijn ten onder gegaan.

Hof van Delfland netwerk

Het eerste deel van de wandeling tot de kust volgt het Hof van Delfland-knooppuntennetwerk. Ga van knp 36 links voor het station via knp 84 naar knp 59 aan het strand (volg de Harwichweg op de dijk, met de bocht mee naar rechts en bij de kruising met de Prins Hendrikstraat aan de overzijde de Hoekse Bosjes in). Volg de HvD-routepijlen of

de (iets langere) Zeeheldenroute van het VVV, rood gemarkeerd. (voor een routebeschrijving daarvan vóór het station de dijk over en rechtdoor naar het VVV. Dan links de Prins Hendrikstraat in en bij de kruising met de Harwichweg rechtdoor het bospad op om de route op te pikken).

Een oude steen met inscriptie in deze bosjes herinnert er aan, dat dit gebied vroeger een exclusief jachtdomein van het Huis van Oranje was. Ook zijn hier nog vele restanten van de oude verdedigingswerken te zien.

Na de oversteek van de Strandboulevard kom je in de Van Dixhoorn Driehoek. Tot in de 70-er jaren lag de Strandboulevard direct aan het strand; toen er bij de aanleg van Europoort zo'n 19 miljoen kubieke meter zand moest worden weggevoerd is op initiatief van de Rijkswaterstater Van Dixhoorn daarmee tegen de Noordpier van de Nieuwe Waterweg een gebied van zo'n 150 hectare opgespoten. Recentelijk is dat gebied weer opgeschoond om het oorspronkelijke grootschalige open karakter en de ruimte voor bijzondere en kwetsbare planten te herstellen. Je ruikt hier al dat je dicht bij zee komt!

Langs het strand en over de duinen

Langs het strand is te zien wat bedoeld wordt met het dichtslibben van de kust door een toenemende groei van het aantal strandhuisjes: in een schier eindeloze rij staan ze uniform tegen de duinen opgesteld! Hopelijk is het recente protest daartegen nog op tijd om het tij te keren. Dat je dicht bij het hart van de Nederlandse economie zit zie je duidelijk achter je: de indrukwekkende industriële activiteit op de Maasvlakte blijft je nog lang achtervolgen.

OM TE LOPEN

De wandeling begint bij NS-station Hoek van Holland Haven en is tot Kijkduin bijna 19 km lang, tot de tramhalte in Duindorp ruim 22 km, tot Scheveningen ca 24 km. Het grootste deel (door de Van Dixhoorn Driehoek, over het strand en door het Westduinpark) is onverhard; de overige paden zijn verhard. In de beschrijving zijn enkele alternatieve routes gegeven, de lengtes verschillen nauwelijks. Verdwalen is nauwelijks mogelijk, de zee vormt een heldere geleiding. Horeca onderweg: voldoende op het strand en in de dorpen. Zie voor een gedetailleerde kaart: <http://www.afstandmeten.nl/index.php?id=1785503>

De hier opgenomen kaart is gemaakt met openstreetmap.

Het Wandelnetwerk Hof van Delfland met de knooppunten vind je via www.heerlijkbuiten.nl onder Wandelroutes/Hof van Delfland.

Op het kaartje is groen onverhard, blauw verhard. De nummers verwijzen naar de Hof van Delfland knooppunten.

Terug naar Hoek van Holland: vanuit Kijkduin, bus 23 of 26 naar busstation Leyenburg, daar bus 35 naar Hoek van Holland (2x u, za/zo 1x u). Of met de NS via Den Haag CS/HS en Schiedam, elk ½ u.

Na ca 4 km over het strand (bij de Post Arendsduin van de Reddingsbrigade, SOS-punt 3) kun je kiezen: verder over het strand of over de top van het duin langs het fietspad. Wij kiezen dat tweede om een mooi uitzicht te hebben over duinen, strand en zee. We volgen het HvD-knooppuntennetwerk: via de HvD-knp 39-40-80-22 naar Ter Heide. Boven is goed te zien hoe kwetsbaar de kustverdediging hier eigenlijk is: een enkele duinenrij moet het land daar tegen de zee beschermen! Dat betekent dat deze regelmatig moet worden versterkt met zandsuppletie, zoals recentelijk in 2010. Helaas zijn daarmee de karakteristieke Delflandse Hoofden vrijwel volledig onder het zand verdwenen. Maar Ter Heide is in de loop van de geschiedenis al diverse keren door de zee verwoest, dus een regelmatige kustversterking blijft vereist. Zo dadelijk komen we bij de Zandmotor, een instrument om die versterking zo natuurlijk mogelijk te laten gebeuren.

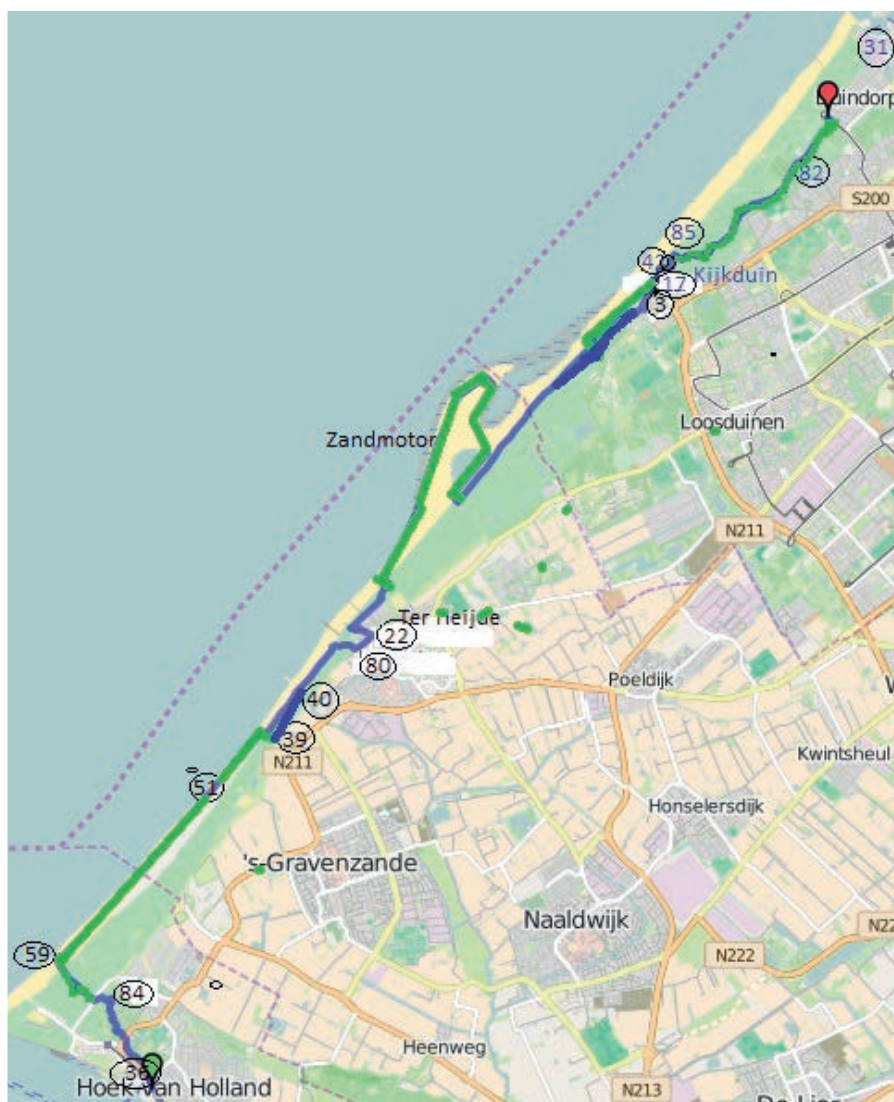
Ga bij knp 22 aan de rand van Ter Heide richting knp 14 (de Strandweg in), maar in de bocht recht door de trap op naar de top van het duin en boven rechts op het voetpad en aan het einde van Ter Heide recht door op het fietspad. Daar zien we de Zandmotor al voor ons.

De Zandmotor

De Zandmotor is een voor de kust tussen Ter Heide en Kijkduin opgespoten kunstmatige zandbank in de vorm van een schiereiland, bedoeld om het aantal keren dat de kust ter plaatse moet worden versterkt terug te brengen. Die suppleties waren in de afgelopen tijd zo'n beetje elke 3 tot 5 jaar nodig; bij het stijgen van de zeespiegel wordt dat misschien nog vaker. Het benodigde zand daarvoor werd vóór de kust opgezogen uit zee, wat gepaard ging met een ernstige verstoring van het ecosysteem daar.

Dat systeem had bijna alle tijd tussen die zandsuppleties nodig om zich van zo'n grote ingreep te herstellen; een ongewenste situatie. Op voorstel van de Delftse hoogleraar M. Stive is daarom de Zandmotor ontwikkeld: door in één keer

een extra grote hoeveelheid zand op te spuiten in een bepaalde vorm zou de afslag van de kust worden vertraagd. De Zandmotor zal in de loop der tijd natuurlijk ook afkalven, maar zo langzaam dat suppletie misschien nog maar elke 20 jaar of nog minder vaak nodig is. En de verwachting is, dat de zeestroming het zand van de Motor verderop aan de kust zal afzetten, waardoor de duinen daar ook worden versterkt: deel van het project "Bouwen met de Natuur". In 2011 is deze eerste Zandmotor aangelegd; bij succes zou zo'n motor op veel meer plaatsen kunnen worden

ingezet. De ontwikkeling van deze eerste Zandmotor wordt met argusogen gevolgd via een uitgebreid meetsysteem, waarvan het hart bestaat uit de Argustoren midden op de Motor.

We gaan vanaf het fietspad bij de Molenslag naar beneden het strand op en schuin naar rechts. Na een rondje over de Motor gaan we iets terug om bij de Schelppadslag weer naar de top van het

Kitesurfers doen hun best

duin te gaan. (Let op de zeespiegel: bij hoog water zullen sommige delen van de Motor onder water komen te staan, waardoor je kunt worden ingesloten. En de geulen kunnen diepe plekken hebben! Via de Argustoren kun je normaliter altijd droog de duinenrij bereiken.) Vanaf het fietspad heb je een mooi overzicht over de Motor. De binnenwateren zijn vooral in het weekend zeer in trek bij wind-, kite- en golfsurfers, een kleurrijk gezicht.

We gaan bij Slag Klein Ockenburg of Strandslag 1 weer naar beneden om over het strand het laatste stuk naar Kijkduin af te leggen. (Je kunt ook boven blijven op het fietspad – HvD-knooppunten 3-17-42).

Kijkduin

Kijkduin is aan het eind van de 19-de eeuw gesticht als badplaats, ongeveer gelijktijdig met Scheveningen. Maar waar die plaats sterk is gegroeid, is Kijkduin altijd betrekkelijk klein gebleven omdat deze oorspronkelijk op redelijke afstand van Den Haag lag. En veel van de oor-

spronkelijke bebouwing is ten behoeve van de Atlantikwall in de Tweede Wereldoorlog gesloopt.

Westduinpark

Vanaf de overzijde van het pleintje boven op het duin bij Strandslag 4 (tussen het hotel NH-Atlantic en het strand) gaat we verder van HvD-knooppunt 42 via knp 85 naar knp 82; daar richting knp 31, maar bij de kruising met de trambaan linksaf naar de beginhalte van tram 12 (vanaf het strand bij Slag 10 rechtsaf het duinpad op). We lopen door de oude duinen van het Westduinpark: een beschermd Natura-2000 park met veel bijzondere bloemen en planten die goed gedijen op deze voedselarme grond.

Nog niet uitgewandeld? In plaats van af te slaan naar de tramhalte kun je rechtdoor gaan en via knp 31 en 32 naar de Scheveningse haven, ca 1,5 km. Je loopt dan door de Bosjes van Poot, een oud wingebied voor eikenhakhout waarin diverse meerstammige eiken en eeuwenoude stobben zijn te vinden.

Nico van Delft, de nieuwe penningmeester van onze vereniging stelt zich voor

Ik ben 71 jaar, getrouwd en wij hebben 2 dochters beiden met een echtgenoot alsmede 3 kleinkinderen en een verstandelijk beperkte pleegzoon.

Mijn werkzame leven is als volgt te schetsen:

12 jaar in de accountancy en belastingadvies, waarvan ruim 6 jaar als controleleider;

12 jaar + daarna 9 jaar als adviseur (nevenbaan) in de detailhandel als hoofd administratie in de functie van chef de bureau en daardoor lid van de directie;

17 jaar in de verpleeghuis- en bejaardenzorg als Hoofd Economisch Administratieve Dienst/controller waarvan 13 jaar als vervanger van de directeur.

Daarnaast heb ik jaren een klein administratiekantoor naast mijn normale werkzaamheden gehad.

Ik ben inmiddels vele keren penningmeester geweest van een Vereniging of Stichting.

Munnikenland weer open voor de wandelaar

Op 9 juni is de oplevering gevierd van de werkzaamheden die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd in het Munnikenland, het gebied waar het slot Loevestein in ligt, op de grens van Gelderland en Noord-Brabant.

Het gebied was bijna volledig op slot voor de wandelaar door de grootschalige grondverplaatsingen. Dijken zijn afgegraven en nieuwe dijken verder in het land teruggeplaatst. Het gebied kan nu bij hoge waterstanden water bergen. Het akkerland is omgezet in weilanden en natuur, dit tot verdriet van de agrariërs die hierdoor hun bedrijf in dit gebied moesten verlaten. Maar door de klimaatwijzigingen, veel meer regen in bepaalde periodes, komt het gevaar voor overstromingen

nu ook van de rivieren.

Staatsbosbeheer (SBB) gaat het gebied beheren. Het is nog niet helemaal klaar: er wordt bijvoorbeeld nog gewerkt aan een fietspad op de voormalige Schouwendijk. De natuur kan zich nu gaan ontwikkelen en de wandelaar kan weer in het gebied gaan struinen, als er geen hoog water is.

In een later nummer van Lopend Vuur komen we terug op de nieuwe wandelmogelijkheden.

Brug over Dwarsgang, een mooie oplossing voor wandelaars en fietsers

De nieuwe brug over de Dwarsgang, aan de overkant als een streep het nieuwe fietspad

In ons kleine land botsen verschillende belangen regelmatig met elkaar. Dit geldt ook voor fietsers en wandelaars. De behoefte aan fietspaden leidt er nogal eens toe dat een onverhard pad wordt 'verbeterd' met asfalt zodat ook fietsers hier gebruik van kunnen maken. Tot verdriet van TeVoet'ers die een mooie kade onder het asfalt zien verdwijnen. Daarnaast zijn fietsers vaak niet blij met wandelaars op hun fietspad en wandelaars weer niet blij als er veel gefietst wordt op het fietspad waar ze noodgedwongen op moeten lopen. Het wandeloverleg Zuid-Holland van de vereniging TeVoet heeft regelmatig overleg met de provincie Zuid-Holland om fietsplannen die de provincie heeft te bekijken vanuit het wandelbelang.

Boezemkade

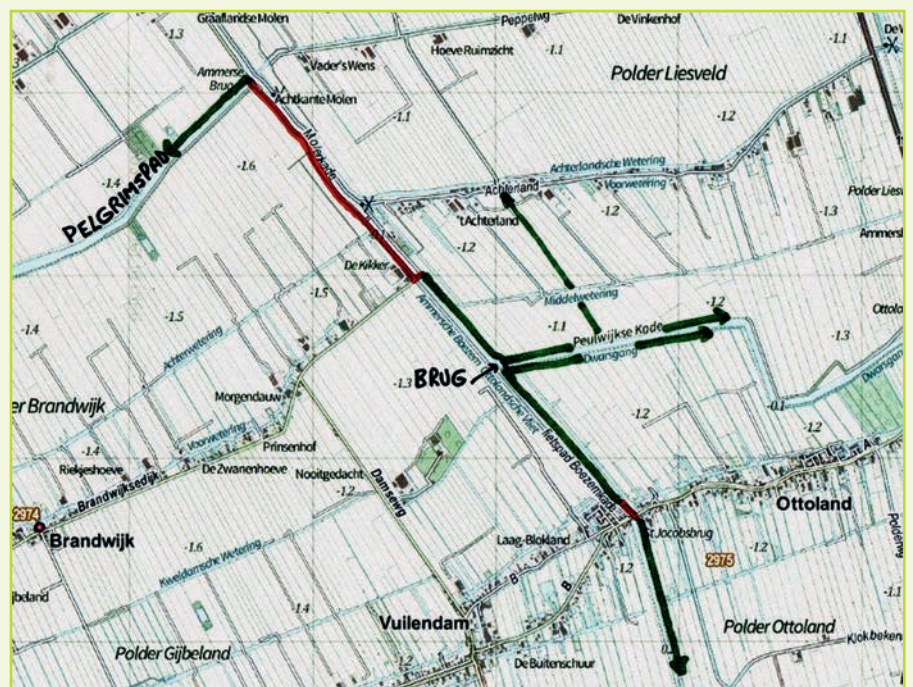
In het wandelrouten netwerk dat de vereniging TeVoet enige jaren geleden heeft opgesteld voor de provincie Zuid-Holland, is de westelijke kade langs de Ottolandse Vliet opgenomen. Ook was deze kade opgenomen in de wandelklapper die ooit uitgegeven is om het wandelen te stimuleren. Een dodelijk ongeluk op de Damseweg leidde ertoe dat er een veilige fietsroute moest komen voor schoolkinderen die vanuit Groot-Ammers naar een school in Ottoland gaan. Het fietspad werd getraceerd op de betreffende kade. Jammer voor de wandelaar, ook al omdat het fietspad over de kade niet breed is geworden. Een alternatief voor de wandelaar is er aan de oostkant, ook een mooie graskade, maar deze graskade gaat bij de

Dwarsgang naar het oosten en komt in Goudriaan uit. Je kon hier dus niet naar het noorden lopen.

Wandelbrug biedt oplossing

Na overleg met de vereniging TeVoet heeft de provincie Zuid-Holland besloten om daar waar de kade naar het oosten afbuigt een wandelbrug aan te leggen. Inmiddels is deze brug ook aangelegd. De wandelaar kan nu aan de oostkant over de brug naar het noorden lopen en komt later op het nieuwe fietspad uit dat via een nieuwe brug van kant wisselt. Iets verderop kan de wandelaar van kant wisselen om langs het Groote of Achterwaterschap richting De Donk te gaan.

Het biedt de wandelaar verschillende nieuwe mogelijkheden. Bijvoorbeeld vanaf het Ooievaarspad kan je nu ook via de Peulwijkse Kade langs de Ottolandse Vliet richting Ottoland en verder zuidelijk lopen via een provinciale route. Door deze wandelbrug is er zowel voor de wandelaar als de fietser een goede oplossing gevonden. De wandelaar heeft wat moeten inleveren, maar heeft door de brug er ook wat wandelmogelijkheden bij gekregen. Deze kades zullen ook in het wandelrouten netwerk worden opgenomen, dat dit jaar in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden wordt aangelegd.

TeVoe: Nu en in de toekomst, Beleidsnotitie Bestuur TeVoe

Het Bestuur van TeVoe heeft zich de vraag gesteld welke toekomst er is voor TeVoe als vereniging die zich wil inzetten voor het behoud en de uitbreiding van mogelijkheden om over onverharde paden te wandelen. Dit heeft geresulteerd in een beleidsnotitie, die hier in samenvatting is opgenomen.

'Onverhard' wandelen en belangenbehartiging op het internet

Bij het googelen op trefwoorden als <onverharde pad> kom je bij allerlei instanties uit, waarbij Wandelnet eruit springt met heldere en duidelijke informatie over het waarom van onverhard wandelen en over het belang van belangenbehartiging. Voor het bepalen van de toekomst van TeVoe is het goed te weten dat er veel informatie voorhanden is, dat er belangenbehartiging plaats vindt en dat er een ruim aanbod is van (deels onverharde) wandelingen aan anonieme wandelaars.

Daar staat tegenover dat de website van TeVoe matig vindbaar is voor mensen die onverhard willen wandelen en dat graag willen steunen. TeVoe profileert zich via de site minder prominent als belangenbehartiger. Uit de beschikbare informatie op de site zijn de doelstellingen rond belangenbehartiging wel af te leiden. Het aanbod van beschreven wandelingen door TeVoe is echter beperkt en de beschrijvingen en kaarten zijn te mager om goed op te kunnen lopen als je het gebied niet kent.

Wat bieden andere wandelorganisaties en wat biedt TeVoe?

Wanneer we het aanbod van de andere wandelorganisaties vergelijken met dat van TeVoe dan valt het volgende op:

- Bij het aanbieden van wandelingen aan anonieme wandelaars biedt TeVoe deze wandelaars minder dan organisaties als Wandelnet, Nivon en Natuurmonumenten.
- Bij het aanbieden van gezamenlijke wandelingen binnen de eigen kring, bieden organisaties als de Rugzaklopers, Nivon en Wandelpool hun achterban meer.
- Bij de belangenbehartiging van het onverharde pad, springt Wandelnet er uit op het web met een helder verwoord standpunt. TeVoe profileert zich via de site minder prominent als belangenbehartiger, maar uit de gepresenteerde successen van TeVoe op de site en de missie is wel duidelijk dat zij dit is en ook wil zijn..

Positie van TeVoe in Wandelland

TeVoe heeft met Wandelnet en met Nemo belangenbehartiging van het onverhard wandelen gemeenschappelijk. Maar

ook provincies, gemeenten, routebureaus, recreatieschappen en zelfstandig opererende ondernemers zoals bijvoorbeeld Rob Wolfs of de uitgevers van het blad TeVoe behartigen het wandelen, ook over onverharde paden.

Opvallend is dat deze organisaties de weg naar TeVoeters goed weten te vinden. TeVoeters zijn gewaardeerde adviseurs en overlegpartners voor gemeenten, recreatieschappen en provincie. Deze TeVoeters worden veelal persoonlijk benaderd omdat zij deskundige en ervaren wandelaars zijn met uitgebreide en gedetailleerde gebiedskennis. Het is in deze 'informele' samenwerking, waarbij men elkaar respecteert en waardeert, dat de belangenbehartiging van TeVoe gestalte krijgt en ook succesvol is.

De inbreng van TeVoeters reikt in deze samenwerkingen overigens verder dan het onverharde pad. Hun inbreng en inzet is gericht op het ontwikkelen van een optimale wandelinfrastructuur voor de recreatieve wandelaar, met oog voor landschap en natuur. Denk aan het Groot-Frieslandpad, de wandelroute-teknooppunten in Utrecht (Stichtse Lustwarde) en Zuid-Holland, het bruggetje in de Biesbosch naar de Deeneplaat, de spoorwegovergang in de laan van Alverna (NH) en de ecobrug bij Wolfheze,

Het bestuur is van mening dat TeVoe zich zal moeten bezinnen op haar positie in wandelland. En dat zij een eenmaal gekozen positie - sterker dan tot nu toe gebeurt - zal dienen uit te dragen om leden te werven. Dit als zij tenminste ook op de middellange termijn het onverharde pad en de belangen van de recreatieve wandelaar, wil blijven behartigen én daar succesvol in wil zijn.

De vraag is nu of TeVoe als zelfstandige entiteit in de toekomst een plaats heeft in wandelland. Als het antwoord "ja" is, welke positie kan zij dan het beste innemen ten opzichte van de andere organisaties, in het bijzonder ten opzichte van de stichting Wandelnet? Indien het antwoord "nee" mocht zijn, dan zijn er twee opties: óf TeVoe gaat samen met een of meerdere andere clubs óf TeVoe heft zichzelf op.

Een Toekomst voor TeVoet? Ja!

TeVoet is een kleine vereniging die opereert in een domein waarin talrijke andere organisaties; stichtingen, overheden, verenigingen, routebureaus, ondernemers etc., actief zijn. Er zijn

natuurlijk accentverschillen maar alle dragen wandelen een warm hart toe en zetten zich ervoor in om het wandelen te bevorderen of te promoten. Toch is het Bestuur van mening dat er een plaats is voor TeVoet als zelfstandige belangenbehartigingsorganisatie van het onverharde wandelpad, en wel om de volgende redenen:

1. Het onverharde wandelpad heeft in de afgelopen jaren letterlijk veel terrein verloren. Een organisatie die dat wil tegengaan is van belang. Immers, wandelen over een onverhard pad maakt de beleving van de natuur en het landschap compleet. En om die beleving gaat het bij TeVoet.
2. TeVoeters zijn actieve wandelaars met passie voor het onverhard recreatief wandelen en met veel gedetailleerde kennis van lokale wandelmogelijkheden. TeVoeters kunnen dus uitstekend met voorstellen komen om het onverharde pad (waar mogelijk) op te nemen in de wandelinfrastructuur. TeVoeters hebben dus een bepaald profiel dat waardevol is én ook hard nodig is om er voor te zorgen dat volgende generaties ook in ruime mate kunnen wandelen over onverharde paden in de natuur en het landschap.
3. TeVoet is een landelijke vereniging die sterk regionaal en lokaal is ingebed. Het zijn de lokaal actieve leden die maken dat TeVoet goed gewaardeerd wordt en veelvuldig wordt gevraagd te participeren in projecten van andere organisaties. Die structuur en werkwijze past bij de doelstelling van TeVoet, en TeVoet is daarin ook uniek.

Echter, TeVoet kan de belangenbehartiging niet geheel zelfstandig vormgeven. Er wordt bij activiteiten dan ook samengewerkt met diverse andere organisaties. De belangrijkste reden om samen te werken is dat TeVoet als vereniging wil bijdragen aan de wandelinfrastructuur van Nederland. Dat is het hogere doel dat zij deelt met de vele andere organisaties. Deze samenwerkingsrelaties zijn lokaal verschillend en afhankelijk van de activiteit; een diversiteit die gekoesterd moet worden.

Uitdagingen voor de komende twee jaar

Het bestuur ziet twee uitdagingen als TeVoet ook op de middellange termijn effectief en succesvol wil zijn in het behartigen

van de belangen van de vele mensen die graag over onverharde paden wandelen.

1. TeVoet zal de liefhebbers van wandelen over onverharde paden aan zich moeten binden. Dit betekent dat TeVoet meer zichtbaar moet zijn voor deze groep en dat TeVoet deze potentiële leden ook wat zal moeten bieden. Voorbeelden van acties zijn natuurlijk de wandelingen die TeVoet zelf aanbiedt op haar website, maar ook in samenwerking met anderen is mogelijk. Denk aan het wandelcafé in Arnhem en Nivon met zijn Wandelen met gelijkgestemden over paden met een *. Wandelen met een bepaald thema kan ideeën en draagvlak genereren voor het verder uitbouwen van de wandelinfrastructuur. De meeste van deze potentiële leden zullen zelf niet actief worden, maar hebben mogelijk er wel een paar euro per jaar voor over dat anderen hun "belang" behartigen. En meer leden impliceert meer draagvlak en meer inbreng en meer succes. Hier ligt een taak voor de regio's.
2. TeVoet moet zich bezinnen op de relatie met Wandelnet. Wandelnet is een stichting die op landelijk en provinciaal niveau de wandelinfrastructuur in brede zin beleidsmatig behartigt. Zij ontvangt daarvoor subsidies van overheden en kan in opdracht projecten uitvoeren. Wandelnet kan, daar zij over een bureau met vaste medewerkers beschikt, structureel en systematisch werken aan het verbeteren van de wandelinfrastructuur van Nederland. TeVoet opereert meer op lokaal gemeentelijk en provinciaal niveau. Zij doet dat door met vrijwilligers bij te dragen aan concrete projecten. TeVoeters gaan daarbij vooral ook zelf op stap. TeVoet en Wandelnet zijn in zekere zin complementair. Veel (actieve) TeVoeters zijn dan ook vrijwilliger bij Wandelnet. Daarbij is vaak niet duidelijk met welke pet op een TeVoeter acteert: als TeVoeter met een achterban of als Wandelnetter met een opdracht. Wandelnet heeft op haar beurt ook TeVoeters nodig omdat juist de TeVoeters beschikken over gedetailleerde lokale kennis van de wandelinfrastructuur en potentiële mogelijkheden kennen voor verbeteren van de wandelinfrastructuur. Door het helder positioneren van TeVoet ten opzichte van Wandelnet en door het maken van afspraken kan de samenwerking effectiever worden. Hier ligt een taak voor het Bestuur.

De volledig tekst van de bestuursnotitie zal op de website van TeVoet worden geplaatst.

Pingjumer Gulden Halsband Simmerjunkuierkes

Willem de Haan alias de wandelaar heeft 15 jaar de simmerjunkuierkes georganiseerd. Problemen met zijn benen nopen hem om er na 15 jaar een punt achter te zetten. Hij heeft in deze 15 jaar de Marneslenk en de Pingjumer Gulden Halsband zodanig op de kaart gezet dat een status als Gemeentelijk Cultuur Historisch monument niet ondenkbeeldig is. Op 7 september is in Witmarsum (kaatsplein) de laatste simmerjunkuierke.

TIP: op Wandelnet.nl staat de Pingjumer Gulden Halsband als wandelroute 5-3 vermeld, maar deze route is niet erg

aantrekkelijk. Het is namelijk zo, dat het deel van Witmarsum naar het Strand totaal anders is dan de route van de Werkgroep PGH. De route van Wandelnet gaat van Witmarsum langs de (druke) Mulierlaan naar Pingjum, vervolgens om het dorp heen naar de Molenlaan en vervolgens via de Waltingalaan naar het Strand > zeker 7 kilometer asfalt! Niet doen dus, die route, maar gewoon even bij VVV of Elske in Pingjum een PGH route halen en..... genieten maar.

Bron: website van www.simmerjunkuierkes.nl/

LOPEND VUUR

ROUTE

Wandeling van Woerden naar Noorden

Wandelen langs de Grecht en de Kromme Mijdrecht

Oude hoogstamboomgaard in Woerden

Een oerhollandse wandeling met aan het eind een wandeling door de Groene Jonker, een terrein van Natuurmonumenten, waar o.a. de geoorde fuut verblijft. Tijdens onze tocht in juli zagen we helaas geen geoorde fuut, wel o.a. lepelaars, grutto's, watersnip en ruiters.

Routebeschrijving

Vanaf het station Woerden rechtdoor, brug over, de Oudelandse weg oversteken, rechtsaf en bijna direct daarna linksaf Rijnoordpad in. Je volgt nu zeskantige bordjes met Grechtroute, door het park. Als je het park uitkomt rechtsaf en naar de Provinciale weg toe. Daarna meteen links de 's Gravesloot in en na enkele meters rechtsaf het weiland in, bordje Lignepad en bordjes van boerenlandpad routes.

Voor een sloot met een wankel bruggetje ga je linksaf, je volgt de boerenlandpaden. Aan de rechterhand zie je een boerderij, dit is de Boer Inn. Deze loop je eerst voorbij, waarna je rechtsaf gaat en via een speelterrein en een eenpersoons trekpuntje kom je bij de Boer Inn, hier gelegenheid voor horecastop. Via het parkeerterrein van de Boer Inn ga je weer de boerenlandpaden volgen, richting de Grecht.

Bij de Grecht aangekomen, ga je rechtsaf, een grasdijk uit (NB:deze grasdijk dreigde ooit geasfalteerd te worden tot

fietspad, mede door de inzet van de vereniging TeVoet is het een grasdijk gebleven!).

Volg nu steeds de Grecht, al slingerend, op een gegeven moment wordt het een halfverhard paadje, waar ook fietsers mogen fietsen. Tot slot wordt het een asfaltweg en loop je Woerdense Verlaat binnen. Volg de weg naar rechts en ga

linksaf de Kollenbrug over. Na de brug rechtsaf, een doodlopende asfaltweg, je loopt nu langs de Kromme Mijdrecht. Deze asfaltweg wordt op een gegeven moment een smal asfaltfietspaadje.

Na het passeren van een molen, blijf je de Kromme Mijdrecht volgen. Het paadje gaat via een overstapje over in een openbaar (gras-)voetpad. Na verloop van tijd zie je beneden in de polder aan je linkerhand het hekje en bordje van het Pietersenpad.

Verkorting

Wil je de wandeling verkorten tot ongeveer 15 kilometer, neem dan dit pad en

Koe in de sloot: de wandelaars waarschuwen de boer

OM TE LOPEN

De gehele route is ongeveer 20 kilometer en is alleen buiten het broedseizoen te belopen (dus niet van 15 maart tot 15 juni). Honden mogen niet mee op deze wandeling. Horeca in Woerden, bij de Boer Inn en in Noorden. Route is meer dan 50 % onverhard. Busdienst vanuit Noorden is schaars, na 15.00 uur gaan er drie bussen naar Woerden of Nieuwkoop in een onregelmatige uur frequentie (check in ieder geval vooraf de bustijden). Voor de wandelaar komen deze tijden goed uit, als je rond 10.00 uur gaat wandelen vanuit Woerden. Zaterdag en zondag rijdt er geen bus! Als je bij de kerk opstapt, moet je voor de richting Woerden aan de kant van het water staan, dit is verwarrend op de bushalte aangegeven.

Langs de Grecht was ooit een asfalt fietspad gepland....

via een trekpuntje bereik je de verharde weg. Ga hier rechtsaf en loop naar de bushalte Noordse Kruis.

Zonder verkorting

Voor de degenen die de hele wandeling van ongeveer 20 kilometer willen lopen, blijf langs de Kromme Mijdrecht lopen. Op een gegeven moment moet je bij een hek linksaf een paadje met losse tegels in, een bruggetje over en daarna rechtsaf een laag hek overstappen en met een boog om een huis weer teruglopen naar de Kromme Mijdrecht. Deze weer volgen, op een gegeven moment wordt het een fietspad, waarbij je gedeeltelijk nog boven op de grasdijk kan lopen. Het fietspad wordt een asfaltweg en bij een viersprong linksaf Sluutkade in, aan het eind linksaf en dan meteen weer rechts, Hogedijk op.

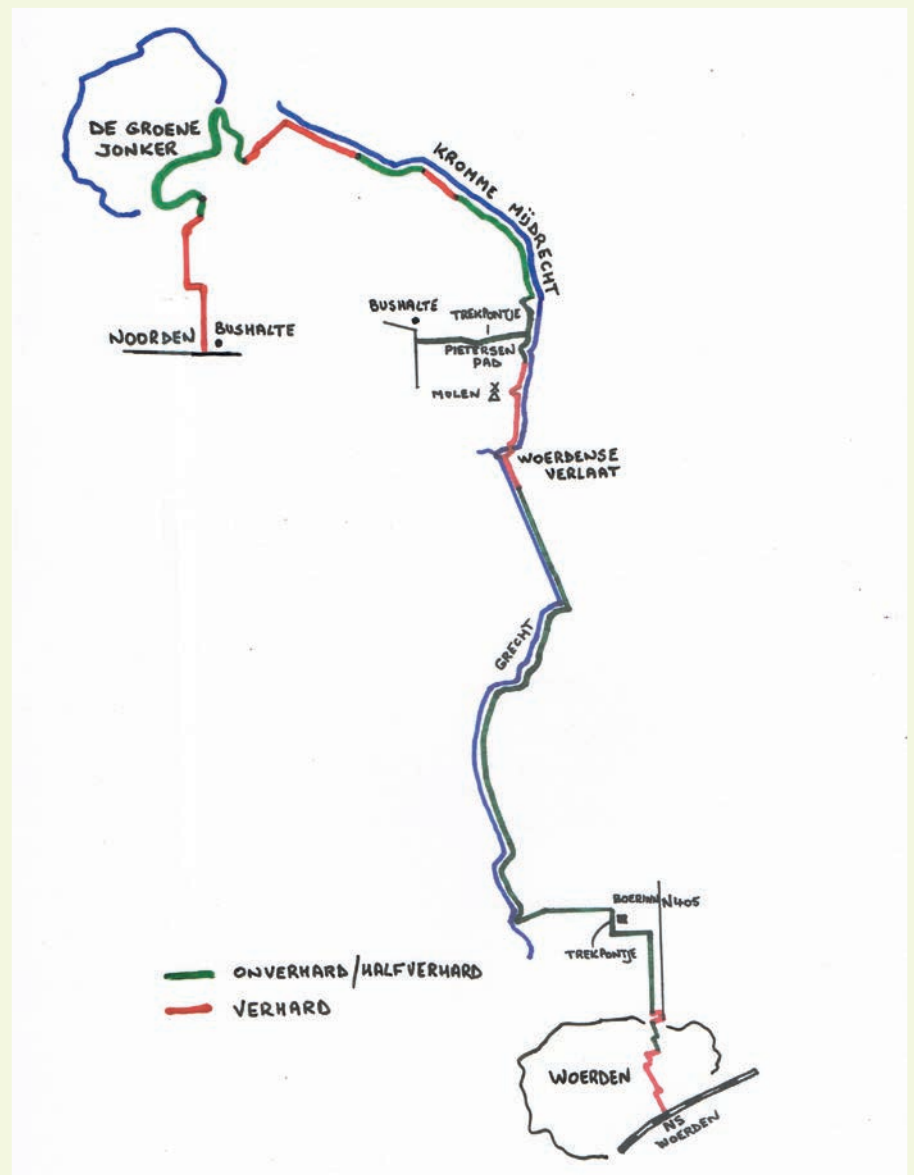
Groene Jonker

Aan je rechterhand zie je beneden de Groene Jonker, bij een parkeerterrein ga je het gebied in, je gaat bij een splitsing rechtsaf over een rooster. Volg nu de rode paaltjes. Je kan de route wat bekorten door eerder naar de dijk te lopen, waar een uitzicht plateau is.

Op de dijk aangekomen, ga je weer rechtsaf. Daar waar de dijk een bocht naar rechts maakt, ga je rechtdoor een

fietspad op, Pad door de Noordschenbuitenpolder. Aan het eind ga je even linksaf en daarna rechtsaf, de Prolkade op.

Aan het eind van de Prolkade kan je links- of rechtsaf naar de bushalte richting Woerden of Nieuwkoop. Rechtsaf vind je bij de kerk, naast de bushalte ook horeca café De Klinker.

Nieuwe en oude NS-wandelingen

In april van dit jaar zijn er weer vier nieuwe NS-wandelingen gepresenteerd, ontwikkeld in samenwerking met Wandelnet. Ook zijn er vier vervallen. Maar dit wil niet altijd zeggen dat ze niet meer te lopen zijn...

Koninkspaarden in Meinerswijk

De Bretten

De eerste nieuwe wandeling is De Bretten. Een avontuurlijke wandelroute van 10 km onder de rook van Amsterdam van station Halfweg-Zwanenburg naar station Amsterdam Sloterdijk. Avontuurlijk, want in het bijzonder gericht op kinderen. Onderweg kun je omgevallen bomen tegenkomen, overstapjes, een trekpontje of bruggetjes zonder leuning. Drassige gedeelten vragen om waterdicht schoeisel en vanwege de overvloedige aanwezigheid van brandnetels is een lange broek aan te raden!

Land van Ravenstein

Dit is een rondwandeling van 9 of 16 km vanaf station Ravenstein. Deze wandeling, die gebruikmaakt van het Brabantse wandelknooppuntennetwerk, kent het hoogste percentage verharde weg. Maar ook de meeste varianten. Behalve dat je kunt kiezen tussen een korte of lange afstand, kun je (alleen 's zomers) ook met het pontje de Maas oversteken voor een bezoek aan het historische vestingstadje Batenburg. Verder zijn er alternatieve routes in het geval van hoog water of stieren in de wei.

Fort de Roovere

Een rondwandeling van 18 km vanaf NS-station Bergen op Zoom. In te korten tot 16 of 13 km als je gebruikmaakt van busvervoer. De wandeling ontleent haar naam aan het fort, dat eertijds deel uitmaakte van de West-Brabantse waterlinie en maakt gebruik van onder andere de GR5, het Floris V-pad en het Brabantse wandelknooppuntennetwerk. Vlak buiten de stad is er zelfs een knooppunt

waar zes LAW's bij elkaar komen! Wat ons betreft is dit een wandeling met twee gezichten: enerzijds een natuurwandeling door bossen en landgoederen, anderzijds een stadswandeling door het historische centrum van Bergen op Zoom.

Park Lingezege

Deze route is door TeVoet getest. De omgeving van Arnhem is een vruchtbare bron voor NS-wandelingen. Al in 1997 werd de noordkant van de stad verkend door de Stenen Tafel-route, een rondwandeling door stadsparken. Later volgden de Westerbouwing (van Arnhem naar Heelsum) en de – nog bestaande – Hemelse Berg (van Oosterbeek naar Arnhem). Beide beslaan de westkant van de stad en ze overlappen elkaar gedeeltelijk. Nu is voor het eerst de zuidkant aan de beurt. De route Park Lingezege (van Elst naar Arnhem, 7, 9 of 16 km) ontleent haar naam aan Park Lingezege, een recreatiegebied in ontwikkeling. Er wordt dan ook geen

OM TE LOPEN

- Routebeschrijvingen en kaartjes zijn te downloaden via <http://wandelnet.nl/themes/ns-wandelingen> of <http://www.eropuit.nl/>

- De OV-stappers zijn te vinden op <http://wandelnet.nl/ov-stappers-1>

gebruik gemaakt van een LAW, maar van eigen routes, gemarkeerd met rode en oranje pijlen. Door dit park loopt het eerste deel van de wandeling. De 'recent geplaatste bomen' die volgens de beschrijving het gebied moeten veranderen in een 'aantrekkelijk landschapspark' moeten nog wat groeien, maar de vogels hebben het gebied al ontdekt! Na een wat minder interessant middendeel, eindigt de route in het natuurgebied Meinerswijk, gelegen in de uiterwaarden van de Rijn. Een prachtig gebied, een aanrader voor degene die het nog niet kent. Alleen vroegen wij ons af of er niet een andere mogelijkheid was dan het gebied te doorkruisen door middel van een betonnen fietspad. Over 't algemeen vonden wij de hoeveelheid onverharde ondergrond wat tegenvallen, hoewel het soms wel mogelijk is om in de berm te lopen.

OV-stappers

De vier routes die dit jaar zijn vervallen, zijn: Naardermeer, Geniedijk, Bieslandse Bos en Mariënwaerd-Linge. Maar niet getreurd: sinds enige tijd krijgen veel vervallen NS-wandelingen een tweede leven als 'OV-stapper'. De routebeschrijvingen worden nog eens nagelopen en alleen de NS-markering van de aan- en aflooproutes van en naar de stations wordt verwijderd. De markering van het LAW of streekpad dat wordt gevolgd, blijft uiteraard aanwezig. Als eerste was Amelisweerd aan de beurt en inmiddels volgden er vele andere.

Marijke van Steenis

Meinerswijk

Wandelroutenetwerk Voorne-Putten en Rozenburg

“Op Voorne Putten, 1 EILAND, 2 WERELDEN!” De marketing slogan waarmee de geprivatiseerde VVV de regio op de kaart zet. Een bescheiden slogan, er zijn meer werelden op Voor-

**URENLANG
WANDELLEN DANKZIJ
WANDELKNOOP-
PUNTENNETWERK**

ne-Putten en Rozenburg te ontdekken. Het kalkrijke en vochtige duinlandschap met zijn unieke flora (op dit moment een overvloed aan orchideeën), rustige uitgestrekte stranden, oude monumentale stadjes, weide-natuurlandschappen, brede rivieroeveren en dat allemaal dicht bij een industrieel landschap en de havens van de Botlek en Europoort.

Op de valreep, voor de provinciale subsidieregeling afloop, is als één van de laatste regio's op de Zuid-Hollandse eilanden een wandelnetwerk op basis van knooppunten gerealiseerd. Het wandelnetwerk heeft een omvang van 375 km en vervangt de bestaande niet samenhangende individuele gemarkeerde routes met een lengte van 394 km. In het netwerk zijn de LAW's die aan de randen van Voorne-Putten en Rozenburg lopen (het Kustpad en het Grote Rivierenpad) met wat verbeteringen opgenomen. In de komende maanden wordt er een wandelkaart uitgebracht en

wordt het wandelnetwerk opgenomen in de digitale wandelrouteplanner van Zuid-Holland. Er zijn een tiental thematische wandelroutes die de veelzijdigheid van Voorne-Putten tonen. Het wandelnetwerk is gerealiseerd in de eerste helft van 2016 en is geopend op 1 juli 2016. Het wandelnetwerk is aangelegd door Lizard Point uit Hei- en Boecop in opdracht van het Recreatieschap Voorne-Putten en Rozenburg. Groenservice Z-H (straks Staatsbosbeheer) had de projectleiding. TeVoet was betrokken bij de (route) voorbereiding en nam deel in de project begeleidende klankbordgroep.

Frans Meijdam

Pont de Grienduיל van Biesbosch centrum Dordrecht naar Ottersluis

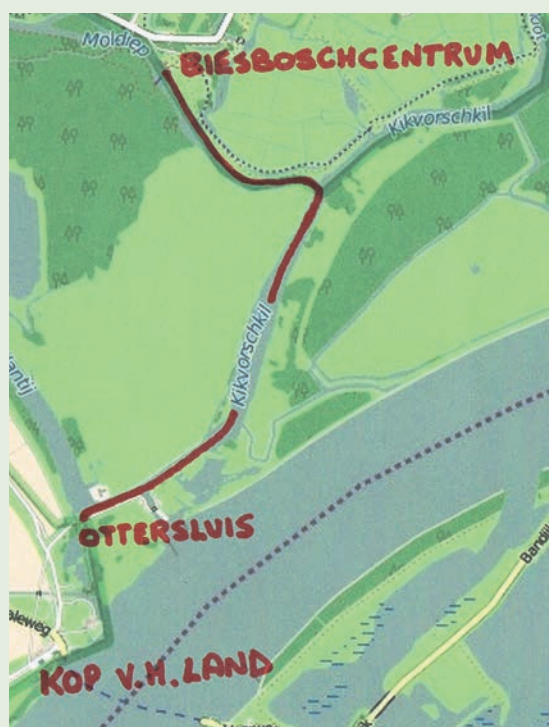
In het vorige nummer werd vermeld dat er gewerkt werd aan een veerverbinding, welnu de veerverbinding is tot stand gekomen. Vanaf het Biesbosch centrum Dordrecht neem je de pont naar de Ottersluis.

Bij de Ottersluis kan je overstappen op het veer over de Nieuwe Merwede tussen de Kop van 't Land en Werkendam voor een bezoek aan het nieuwe natuurgebied de Noordwaard en het Biesbosch MuseumEiland (zie ook eerder verschenen artikelen van Harry Benschop en Michiel van Mourik Broekman over de Noordwaard en Brabantse Biesbosch).

De pont vaart in het weekend vanaf 9.00 uur vijf keer per dag naar de Ottersluis. Tickets voor een overtocht met de Grienduיל kosten € 2,00 p.p. voor een enkele reis en zijn verkrijgbaar bij de pontschipper. Er kunnen 12 personen met of zonder fiets tegelijk vervoerd worden met de pont.

Hiermee kan je een saai stuk wandelen (over soms drukke fietspaden) naar het veer van Kop van het Land vermijden. De afgebeelde kaart is gemaakt met openstreetmap.

Verder informatie vind je op de website van het Biesbosch centrum.

LOPEND VUUR

ROUTE

Rondwandeling door Nationaal Park de Groote Peel

Langs de rand van de Groote Peel

Een rondwandeling over de Groote Peel, geheel onverhard afgezien van enkele honderden meters bij het bezoekerscentrum.

Hoewel het nu mooie natuur is, is het eigenlijk een cultuurlandschap. De mens heeft het veen afgegraven, waarna dit landschap is ontstaan. Aan de oostkant is een hoger deel waar bossen zijn. In het veen hebben de bomen het moeilijk, alleen (soms) lage berkenbomen kunnen zich handhaven. Daar waar het veen niet is afgegraven, staan vaak koningsvarens. Je moet van een 'leeg' gebied houden om er te lopen, het grootste deel loop je in open terrein. Het gebied is bekend als rustplaats van kraanvogels gedurende de trektijd. We zagen ze niet, maar we zagen wel nogal wat roodborstapuiten op paaltjes zitten in oktober.

Routebeschrijving

Vanaf het bezoekerscentrum naar de weg lopen en rechtsaf.

Dan eerste onverhard pad linksaf (is ook gemarkeerd met wit rode markering van de LAW).

Klaphek door en op T splitsing linksaf.

Op Y splitsing rechtsaf. Klaphek door

en rechtdoor. Op viersprong rechtdoor.

Overstapje over en op T splitsing linksaf en meteen weer rechtsaf.

Op T splitsing linksaf, daarna rechtdoor (weg naar links negeren).

Op Y splitsing linksaf (je verlaat de LAW markering).

Het pad slingert, dan weer door klaphek.

Op T splitsing rechtsaf (tussen paaltjes 17 en 16 van de brandweer door).

Volgende T splitsing rechtsaf (vóór meer).

Weg naar links negeren en rechtdoor over veerooster.

Op T splitsing linksaf (rechtdoor is toegang tot wei).

Bij knooppuntpaal 22 rechtdoor. Even later weg naar links negeren. Je loopt nu langs de rand van het natuurreservaat (rechts van je weiland).

Ter hoogte van boerderij aan je rechterhand ga je linksaf het bos in.

Pad naar rechts negeren, rechtdoor gaan tot het eerste pad naar links. Dit ingaan

Het gebied in: het wandelroutenetwerk is weg

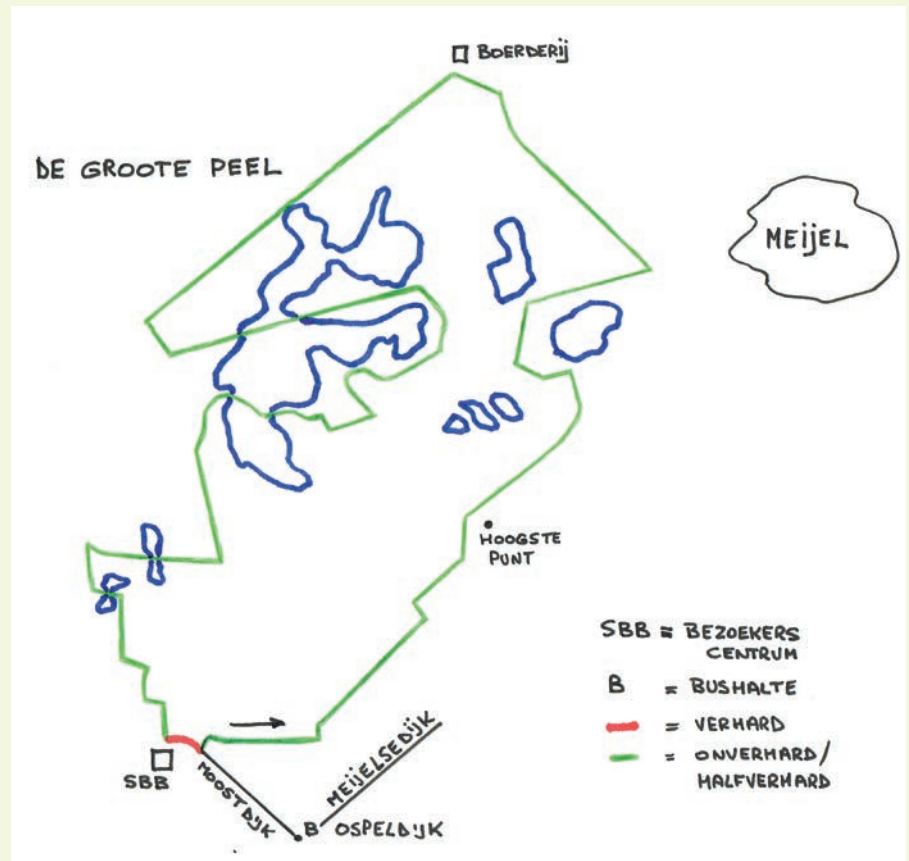
OM TE LOPEN

De rondwandeling is 17 kilometer lang. De route is niet bewegwijzerd. O.a. in het bezoekerscentrum is een kaart te koop van het gebied. Het is aan te bevelen om een kaart bij je te hebben om je te kunnen oriënteren. Vanaf deze kaart hebben we de route gemaakt die zoveel mogelijk het gebied doorkruist en variatie biedt. Het wandelknooppuntnetwerk dat hier is, blijft aan de rand van het gebied, daardoor mis je de mooiste delen (waarschijnlijk gedaan in verband met zonering).

Het gebied is alleen toegankelijk voor wandelaars, de wandelaar heeft het rijk alleen! Honden mogen alleen aangelijnd mee, houdt ze kort aangelijnd bij de knuppelpaden. Op onze wandeling moesten we met vereende krachten een hond uit het veen tillen, die van een knuppelpad was gevallen! Delen van het gebied zijn bepaalde periodes in het jaar afgesloten, kijk op internet wanneer dat is. De beschreven wandeling is dan niet te lopen! Horeca is aanwezig in het bezoekerscentrum, buiten het seizoen zijn de openingstijden beperkt, ook dit is te vinden op de website. Voor OV reizigers: het bezoekerscentrum is ongeveer 1 kilometer van de bushalte Meijelsedijk/Moostdijk in Ospeldijk, te bereiken met bus 61 van Weert of Venlo. Ga vanaf de bushalte de Moostdijk in.

(bij brandweer bordjes 24 en 26).

Op viersprong linksaf (brandweerbordje 27), het bos in. Je loopt uit het bos komend over een dam tussen twee waters. Eerste pad rechtsaf nemen, rechts aanhouden, en veerooster over. Je loopt

weer over de open vlakte.

Eerste weg rechtsaf en op viersprong rechtsaf.

Direct na een veerooster eerste pad rechtsaf door het bos over een dam. Je loopt wat later weer tussen twee meren door.

Op T splitsing linksaf en daarna op viersprong rechtdoor.

Op de volgende viersprong rechtsaf, je komt nu op de geel/rode/blauwe route, een brede half verhard pad. Je

volgt nu de rode route richting het bezoekerscentrum. Je gaat over verschillende knuppelbruggetjes over het veen.

Waar de wit rode markering erbij komt, kan je deze het beste volgen om weer bij het bezoekerscentrum te komen.

Een smal paadje gaat door het moeras: links en rechts water

Over een vlonderpad door het moeras

LOPEND VUUR

ROUTE

Wandeling uit Haastrecht door Krimpener- en Lopikerwaard

De Krimpenerwaard en de Lopikerwaard hebben een wandelnetwerk met prachtige routes door weilanden en natuurgebieden. De grens tussen de beide waarden is het bekende veenrieviertje de Vlist. De wandeling is in te korten en eventueel uit te breiden naar andere fraaie wandelpaden of routes.

De start van de wandeling is vanuit het Concordiaplein in Haastrecht, vlak bij de TOP van Haastrecht.

Haastrecht is te bereiken vanuit Gouda en Utrecht met bus 107. In Haastrecht kan men gratis parkeren op het terrein voor cultureel centrum Concordia, Concordiaplein 1 in Haastrecht. Vanuit IJsselstein kan men naar Haastrecht met lijn 104 IJsselstein – Montfoort en daar overstappen op bus 107 van Connexxion naar Gouda/Haastrecht.

Wandeling

Vanaf het Concordiaplein, knooppunt 89, loop je naar het fietspad aan de linkerkant van de Provinciale weg richting Gouda. Na 300 meter ga je tegenover het museum Bisdom van Vliet door het hek het park in. Dit park loop je door tot je bij een draaihek komt. Daar ga je rechtsaf, de Korte Haastrechtse Tiendweg, op tot aan een bordje (geel met rode pijl) waar je linksaf door het weiland naar knooppunt 78 wandelt. Daar het hek over linksaf en weer rechtsaf naar punt 77, vlak bij de Bilwijkerweg. (dit traject van punt 78 naar 77 is in het broedseizoen van 1 maart tot 15 juni gesloten. Een alternatieve route vind je hieronder). Daar het pad naast de asfaltweg volgen tot je aan de overkant van de weg het hek ziet waar je het natuurgebied Bilwijk in kan gaan. Dit pad ingaan en rechtdoor blijven volgen tot je opnieuw bij een hek komt. Hier omheen en dan de Bergvlietkade naar punt 79 en 11 gaan volgen.

Een prachtige ongerepte kade die wel

modderig en glad kan zijn. Bij knooppunt 79 ga je linksaf, het Kraamvrouwenpad*, naar punt 85 volgen. (dit traject van punt 79 naar 85 is in het broedseizoen van 1 maart tot 15 juni gesloten. Een alternatieve route vind je hieronder). Je komt op de Westvlisterdijk waar je rechtsaf gaat. Kort daarna kom je bij de Vrouwenbrug waar je linksaf overheen gaat. Direct na de brug rechtsaf de Oostvlisterdijk volgen tot punt 26.

Daar zie je het begin van een boerenlandpad aan je linkerhand (tussen huisnummer 12 en 14). Via een trapje het weiland in, rechts een bruggetje over en dan weer links een hek over en het pad (1500 m) door het weiland volgen tot aan het bruggetje over de Lange Vliet, knooppunt 20. (dit boerenlandpad is in 2014 geopend en tot stand gekomen door wandelvereniging TeVoet in samenwerking met Stichting Het Groene Hart en de gemeente Vlist).

Bruggetje over, rechtsaf en meteen weer linksaf grote brug over en gelijk weer links af, knooppunt 27. Hek over en Schenkelkade vervolgen naar knooppunt 30. Na iets minder dan een km kom je bij knooppunt 30 op een fietspad, waar je linksaf gaat en na ongeveer 200 m, bij knooppunt 28, ga je dan rechtsaf een hek over (bordje met Hollandse Waterliniepads) en direct daarna weer rechtsaf een graskade volgen naar knooppunt 39. Deze kade buigt na 40 m scherp naar links. De kade komt na 1,5 km uit op de Tiendweg tussen Haastrecht en Oudewater,

knooppunt 39. Linksaf richting Haastrecht naar knooppunt 29. Tiendweg uitlopen tot aan T-splitsing. Bij knooppunt 29 even naar rechts en meteen weer links. Daar het hek door. Je bent nu in het natuurgebied De Hooge Boezem achter Haastrecht. Dit gebied is een paar jaar geleden aangelegd en je kan er het hele jaar bijzondere vogels spotten. Pad volgen tot aan het fietspad. Rechtsaf fietspad op, brug over en weer rechtsaf tegelpad volgen. Je komt uit op de Beatrixlaan in de wijk Hofkamp. Rechtdoor blijven lopen. Aan het eind linksaf en meteen weer rechtsaf, trottoir naast de Brede Weg volgen richting centrum Haastrecht. Vlak voor de rotonde linksaf richting bushalte of parkeerterrein van Concordia. Deze wandeling is ongeveer 15 km lang.

Inkorten van de wandeling

Bij de Vrouwenbrug, knooppunt 85 kan je over de Oostvlisterdijk naar punt 23 richting Haastrecht wandelen. Een prachtige route langs de kronkelende

ste. Vanaf knooppunt 26 loop je door naar knooppunt 84 in Vlist. Daar aan de overkant van de Vlist zie je het restaurant al liggen. In Vlist het bruggetje over en je bent bij de ingang. De wandeling weer vervolgen door terug te gaan naar punt 26.

Haastrecht, een oud dorp met stadsrechten

Haastrecht is in de 12e eeuw ontstaan bij de uitmonding van de Vlist in de Hollandse IJssel. De Vlist is een veenriviertje dat de Lek en Hollandse IJssel met elkaar verbindt. In 1433 kreeg Haastrecht stadsrechten maar is in tegenstelling tot de stad Gouda nauwelijks uitgegroeid. Bekend in Haastrecht zijn het fraaie stadhuis, het museum Bisdom van Vliet (geopend van 15 april t/m 14 oktober) en het poldergemaal De Hooge Boezem (geopend van 1 april tot 1 oktober).

Honden

Delen van de route zijn verboden voor honden. Dit is met rode cirkel met streep erdoor aangegeven op de kaart. Voor de overige route onderdelen geldt hond aan de lijn.

Kaart

Bron: J.W. van Aalst, www.opentopo.nl. Groen is onverhard/half verhard. Rood verhard.

Vlist. Wel oppassen voor fietsers. Daarna naar punt 86 dan naar punt 29 langs het natuurgebied De Hooge Boezem. Bij punt 29 de vorige wandeling gaan volgen. Deze wandeling is circa 10,5 km. Vanaf de halte Vrouwenbrug op de Westvlisterdijk in Vlist kan men ook terug naar Haastrecht met lijn 106 Gouda – IJsselstein, lijn 104 en 107 van Connexion. (wel omslachtig). Deze variant is met de .... op de kaart aangegeven.

Wandelen in het broedseizoen

Deze route is ook te wandelen in het broedseizoen maar is dan wel bijna 4 km langer.

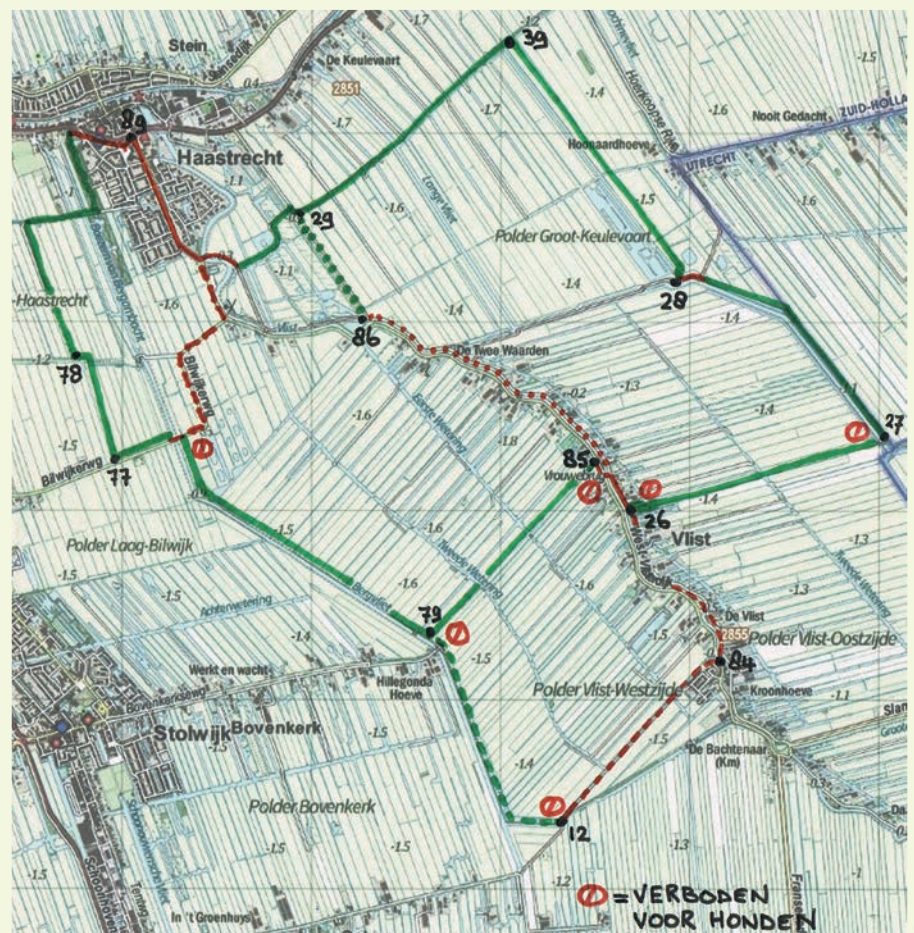
Vanaf knooppunt 89 ga je de Bredeweg richting Vlist Schoonhoven volgen. Voorbij de Haastrechtse Molen ga je rechtsaf de Bilwijkerweg volgen (oppassen smal met auto's en fietsers!) Na 2 scherpe bochten (eerst links en dan rechts) ga je het natuurgebied Bilwijk in. Hier kan je een pad links of rechts nemen tot je bij een hek van de Bergvlietkade komt. Hier ga je knooppunt 79 en 11 volgen. Bij punt 79 rechtdoor over een ronde houten vlonder in de Bergvliet bij punt 11 de Bergvlietkade rechtdoor punt 12 blijven volgen. Je komt bij een brug, punt 12, en gaat linksaf het fietspad, het Geerpad, volgen tot in Vlist, punt 84. In Vlist ga je door een kleine woonwijk naar de West Vlisterdijk. Steek het riviertje de Vlist over via een bruggetje naast café restaurant De Vlisterstee (iets drinken en eten) om op de Oost Vlisterdijk te komen. Hier linksaf naar knooppunt 26 (tussen huisnummer 12 en 14) en daar het boerenlandpad volgen. Dit sluit aan bij de eerder beschreven wandeling hierboven. Deze wandeling is circa 3,8 km langer dan de eerder beschreven wandeling. Deze variant is met de ---- aangegeven.

*Kraamvrouwenpad

Dit pad is in 2014 aangelegd en verwijst naar een pad dat al eeuwen geleden van Vlist naar Stolwijk liep. In die tijd kwamen de dokter en de kraamvrouwen uit Stolwijk via de Bovenkerkse weg naar de Bergvliet en staken deze met een bootje over en liepen zo naar Vlist om daar bewoners en zwangere vrouwen te helpen.

Horeca

In Vlist is een café restaurant De Vlister-

Jaarverslag 2015

belangenbehartiging wandelen Noord Brabant

Na een verslag van de activiteiten van de regio Zuid-Holland in het vorige nummer nu een verslag van de activiteiten van de regio Noord Brabant. Het volledige verslag is op de website van TeVoet te vinden, hier een ingekort overzicht van de activiteiten in 2015.

Samenwerking Wandelnet, Te Voet en KWBN

Al langer werkt de Vereniging Te Voet samen met Wandelnet om de wandelbelangen in Noord Brabant voor het voetlicht te brengen. We (= Harry Benschop van Te Voet en Dré Rennen van Wandelnet) hebben daarom bedacht dat het handig is om samen een overzicht te geven van de activiteiten, die wij in 2015 hebben ondernomen.

Daar komt bij dat medio 2015 er contact is ontstaan met de regio Brabant van de Kon. Wandel Bond Nederland (Wil Botman), samen wordt nu opgetrokken bij het behartigen van wandelbelangen in Noord Brabant. Daarnaast wordt bij bepaalde dossiers samengewerkt met de Fietzersbond en de Hyppische bond.

Afstemming met provincie en Routebureau/VisitBrabant.

Begin 2015 waren we trots dat met de teamleider Provinciale Wegen goede afspraken gemaakt konden worden over het betrokken worden van Wandelnet (en ook de Fietzersbond) in een zeer vroegtijdig stadium bij de reconstructie van provinciale wegen.

In de loop van het jaar is dit in een wat ander daglicht komen te staan door een

gewijzigde werkwijze binnen de provincie. Er wordt wel aandacht besteed aan wandel- en fietsersbelangen, maar zijn wij niet meer rechtstreeks partij. Wij vinden dit erg jammer en proberen opnieuw tot een betere werkwijze met elkaar te komen.

Helaas heeft wandelen op dit moment weinig prioriteit binnen de politiek en bestuur in Noord Brabant. Wij beraden ons momenteel op een manier om bij de provincie meer prioriteit te krijgen voor het wandelen.

Provinciale Omgevingsvisie

Een zeer belangrijke kapstok om de wandelbelangen in het provinciale beleid een prominenter plaats te geven is er voor te zorgen dat we voldoende inbreng hebben in de op te stellen Provinciale Omgevingsvisie. Een eerste document is aangereikt aan de betrokken projectleiding.

Regio Hart van Brabant

Op initiatief van Wandelnet is een project gestart om voor deze regio een totaaloverzicht te verkrijgen van alle bedreigingen en kansen voor de wandelinfrastructuur. Met zo'n inventarisatie kunnen maatregelen beter op elkaar worden afgestemd en gezocht worden naar financiering.

Synchronisatie LAW's en knooppuntenstelsel.

Nadat het Grenslandpad als eerste in Nederland in de provincies Zeeland en Brabant volledig is gesynchroniseerd met de daar aanwezige knooppuntenstelsels, was afgesproken om het Brabants Vennenpad als volgende aan te pakken. Eerste verkenningen op kaart en in het veld hebben plaatsgevonden, maar het proces is momenteel stil gevallen door onduidelijkheden bij het NIVON over de wijze waarop zij een nieuwe uitgave van de gids zouden willen uitbrengen en financieren.

N 65 Vught – Helvoirt

De oversteekbaarheid van de te reconstrueren N65 voor langzaam verkeer is een belangrijk aandachtspunt. Voor het deel tussen Vught en Helvoirt lijkt redelijk aan onze wensen tegemoet te kunnen worden gekomen. Voor het deel Helvoirt - Tilburg van N 65 zijn vooralsnog geen gelden beschikbaar. Toch is door Wandelnet ook hier gekeken naar de oversteekbaarheid. Het blijkt dat vooral ten zuiden van Berkel-Enschot er een groot knelpunt is. N 69 Veldhoven – Valkenswaard – Belgische Grens. Ten aanzien van het het nieuwe tracé heeft Wandelnet in 2014 een zienswijze ingediend op het Provinciaal Inpassingsplan. De voornaamste bemerkingen van Wandelnet zijn doorverwezen naar het onderdeel Gebiedsontwikkeling van het totale project.

Een ander onderdeel betreft de reconstructie van de Luikerweg (Valkenswaard – grens). Dit een zeer gevaarlijke weg, waar liefst vier LAW /SP/GR's kruisen. Wandelnet heeft onlangs bij de projectleiding wederom gevraagd naar de stand van zaken.

A 58 Eindhoven – Breda

Grote stukken van de A58 gaan verbreed worden. Aanleiding om te bekijken of de oversteekbaarheid van deze snelweg verbeterd kan worden.

Brabantse Biesbosch

In de Brabantse Biesbosch is de Deenplaat nu ook over land bereikbaar. Op initiatief van TeVoet is een wandelbrug tussen de in het kader van Ruimte

De Noordwaard: straks ook leuk voor wandelaars?

Het Brabantse Land: TeVoet lobbyt voor veilige oversteken

voor de Rivier volledig heringerichte Polder Hooge Hof en de Deeneplaat aangelegd. Ook TeVoet heeft aan de financiering van de brug (ruim 20 mille) bijgedragen. De inspanningen passen in de ambitie om de wandelaar in de Biesbosch meer het 'Biesboschgevoel' te geven.

Voor de Noordwaard tussen Werkendam en Kop van 't Land – dit gebied is de afgelopen jaren volledig op de schop gegaan, het is in oktober 2015 opgeleverd – wordt al enkele jaren stevig ingezet op een aantrekkelijke wandelinfrastructuur. Na veel overleg waren twee van de drie doorgaande wandelroutes akkoord om na oplevering te gaan realiseren. De zogenaamde middenroute (dwars door het gebied) openbaarde evenwel enkele onverwachte knelpunten (stroomgaten). Besloten is eerst een jaar te kijken hoe het gebied zich na oplevering houdt, met name de lage kaden, voordat bekeken wordt of en hoe de bottlenecks kunnen worden opgelost.

Golfbaan Toxandria bij Molenschot

Bij Molenschot is advies gegeven over de wandelinfrastructuur aan de golfbaan Toxandria. Deze heeft aan de zuidkant van het terrein een ecologische verbinding zone (voor de boomkikker) aangelegd. Langs deze zone zijn wandelpaden aangelegd (in mei 2015 in gebruik genomen), waardoor er een aantrekkelijke oost-westverbinding voor de wandelaar is bijgekomen.

Problematiek Boxtel

In Boxtel is de problematiek van de overweg Kapelweg eind 2015 opnieuw op de agenda gekomen. Door de aanleg van een nieuwe verbindingsweg vanuit Haaren naar het industrieterrein Ladonk verliest deze overweg zijn functie voor het autoverkeer. In de raad van Box-

tel is erop aangedrongen de overweg Kapelweg voor langzaam verkeer open te houden. Ook de oversteekbaarheid van de nieuwe verbindingsweg en de zuidelijke ontsluitingsweg van Ladonk voor o.a. wandelaars maken deel uit van de discussie. Nog niet duidelijk is wat er gebeurt met de overwegen ten noorden van Boxtel. In 2016 zal 'Boxtel' nog veel aandacht vragen. Mogelijk kan bij Esch een verbinding over/onder de spoorlijn langs de Esschestroom opnieuw op de agenda komen te staan.

Markdal

In het Markdal ten zuiden van Breda is medewerking verleend aan het opstellen van een wensenkaart voor de recreatieve infrastructuur. Deze is opgesteld door de vereniging Markdal, die ook het voortouw heeft voor de inrichting van het gebied. Ook hier speelt verbreding van de A58.

Ommetjes Breda/Natuurpoort Wolfslaar

In de gemeente Breda wordt nauw samengewerkt met de Brabantse Milieufederatie. Deze heeft opdracht gekregen voor het ontwikkelen van een vijftal ommetjes.. De nieuwe ommetjes worden helemaal ingepast in het al bestaande wandelnetwerk, dat hierdoor een behoorlijke kwaliteitsslag maakt. Tegelijkertijd is ingezet op het inpassen van enkele kleinere ommetjes die bij de Natuurpoort Wolfslaar worden aangelegd, in het wandelnetwerk. Plus is de aanzet gegeven voor enkele verbindingen vanuit de Natuurpoort naar de omringende natuurgebieden: Markdal, Ulvenhoutsebos en Gilzerwouwerbeek.

Zandwegen Rijsbergen

Door de overdracht van provincie naar gemeente Zundert dreigen enkele zand-

wegen in Rijsbergen hun aantrekkelijkheid te verliezen. Men is begonnen met aanbrenge puingranulaat, wat heeft geleid tot de juridische discussie of dit al dan niet als 'verharding' moet worden gezien. Hierover lopen contacten met BMF en Brabants Landschap.

Vossendijk Baarle-Nassau

De Vossendijk in Baarle-Nassau is vanaf eind november weer toegankelijk voor wandelaars. Zeker tien jaar was de doorgang belemmerd. Ongeveer vijf jaar geleden is de weg door de landinrichting in eigendom van agrariërs gekomen; in die tijd is ook het wandelnetwerk 'er af gehaald'. Het bleef evenwel een openbare weg. De Vossendijk was een van de knelpunten die TeVoet heeft uitgelicht in haar blad Lopend Vuur.

Landinrichting Weerij-Zuid

Door de landinrichting Weerij-Zuid worden de wandelmogelijkheden rond Rijsbergen aanzienlijk uitgebreid: vooral met laarzenpaden langs Aa of Weerij, Hazeldonksebeek, Bijloop en Turfvaart. Ook zuidelijker langs de Aa of Weerij ter hoogte van Stuivezand (bij Zundert) worden bij herinrichting van de beek schouwpaden aangelegd die recreatief medegebruik krijgen.

Tilburg: witte vlek

In het wandelstelsel van Brabant is de stad Tilburg een witte vlek. Dit in tegenstelling tot andere Brabantse steden waar het knooppuntenstelsel en LAW's wel zijn doorgetrokken. Eerste contacten met de gemeente Tilburg zijn nu gelegd om dit op te vullen.

Herinrichting Chaamse en Ulvenhoutse bossen.

SBB gaat beginnen met de planontwikkeling voor herinrichting van deze bossen. Dat kan inhouden dat er een andere zonering komt en dat kan weer gevolgen hebben voor o.a. wandelroutes (maar ook kansen). Wandelnet is uitgenodigd mee te denken.

Provinciale beheersplannen Natura 2000

Een scan is gemaakt op de door de provincie gepubliceerde ontwerp beheersplan voor de Natura 2000 gebieden, met name op het effect op wandelmogelijkheden. Geconstateerd kon worden dat er geen negatieve effecten zijn. Het wandelen wordt in de plannen niet als negatief werkend op de natuurwaarden aangemerkt "zolang wandelaars op de paden blijven".

Rondwandeling Ommen

Kasteel Eerde

Ommen is een mooi wandelgebied. Deze wandeling gaat vanaf het station Ommen naar de Regge toe. Dan wordt langs de Regge en door het rivierdal van de Regge gelopen, we volgen hier de markering van het Regge pad. Bij kasteel Eerde verlaten we het Regge pad en gaan we het zand op. De route gaat dan door de bossen naar twee zandverstuivingen, die weer mogen stuiven qua natuurbeheer. Daarna stijgt de route naar de Besthmenerberg, waar je op de brandtoren de omgeving in je op kan nemen, je ziet daar heidevelden met oude jeneverbstruiken, om tenslotte weer in Ommen aan te komen.

Routebeschrijving

In het gebied is een wandelknooppunten systeem aanwezig. De verschillende mogelijkheden om naar een ander knooppunt te lopen worden via kleuren aangegeven. Er is dus geen verwijzing naar knooppuntnummers op de palen. Tussen de knooppuntpalen staan paaltjes waar met gekleurde pijlen de richting wordt aangegeven.

Reggepad

Ga van het station rechtsaf naar knooppunt M50, linksaf naar M63 en M56. Je volgt de markering wit blauw van het Reggepad. Linksaf onverhard, opengesteld, M57 rechtdoor, bruggetje over en linksaf, bij M58 rechtdoor, steeds onverhard. Linksaf markering volgen, op fietspad langs drukke weg, bij knooppunt M60 linksaf, je verlaat het fietspad, M67 rechtsaf, M59 rechtsaf, M64

rechtdoor, weg volgen, M65 rechtdoor, M66 rechtdoor.

Net vóór asfalt rechtsaf, Bij N12 rechtsaf (betonfietspad, je kan ook op het gras erlangs lopen). De Regge over en bij P14 linksaf, onverharde twee sporen weg langs de Regge, bij P13 rechtdoor, Regge volgen, bij P10 bij Nieuwebrug linksaf brug over de Regge over, bij P11 rechtsaf (let op: het paaltje staat aan de overkant van de weg), fietspad onder de weg door.

Rechtdoor zandweg met fietspad, terrein Natuurmonumenten Eerde. Bij N26 rechtsaf, bij N24 rechtsaf naar beneden, je komt nu op een prachtige oude rivierarm van de Regge, langs een steile wand, wat on-nederlands aandoet. Je gaat over een Scouting terrein (NB soms staat er ten onrechte een markering van het Vechtdalpad ipv het Reggepad!), blijf in ieder geval wit blauwe pijlen volgen op de knooppuntpalen. Bij N37 rechtdoor.

Verlaat het Reggepad

Tegenover kasteel Eerde (nu een internationale school) verlaat je het Reggepad. Ga linksaf tegenover het kasteel naar de grote weg. Steek deze over en ga rechtsaf en neem de eerste weg linksaf (Natuurmonumenten Eerde). Bij N31 linksaf fietspad en bij

Langs de steile oever

OM TE LOPEN

De route is 19 kilometer lang. De route is goed bewegwijzerd met knooppuntpalen en paaltjes waar met een pijl (met een kleur of kleuren) de richting wordt aangegeven. Daar waar de richting wat onduidelijk zou kunnen zijn, is in de beschrijving wat extra informatie opgenomen. Ommen is goed te bereiken per Arriva trein uit Zwolle of Emmen. De route is grotendeels onverhard. De Regge route is bij de Regge in het begin omgelegd, volg de markering. De route wijkt hier af van de kaartjes in het routeboekje van het Regge en Dinkelpad die we hadden en wijkt af van de borden die je onderweg tegenkomt! Op een deel van de route kan het pad modderig zijn. Horeca kom je niet echt tegen op de route. In het hoogseizoen mogelijk bij Nieuwebrug, waar een outdoor experience is. In Ommen is voldoende horeca aanwezig. In het oude station van Ommen zit nu een horecagelegenheid, spoor 7 genaamd.

ANWB paddestoel 24024 rechtsaf, een gravelpaadje in, dit doorlopen tot bij knooppuntpaal N32. Hier ook recht door, je volgt nu de rode pijl. Bij ANWB paddestoel 23909 rechtsaf, je kan op de zandweg lopen naast het fietspad. Bij ANWB paddestoel 23750 rechtdoor, steeds rode pijl volgen, grasweg. Steeds de rode pijl volgen, je gaat de bossen kriskras door, de pijlen wijzen je de weg. Bij M37 linksaf rode pijl. Je komt uit bij de eerste zandverstuiving. We hoorden

Zicht vanaf de toren van de Besthemenerberg

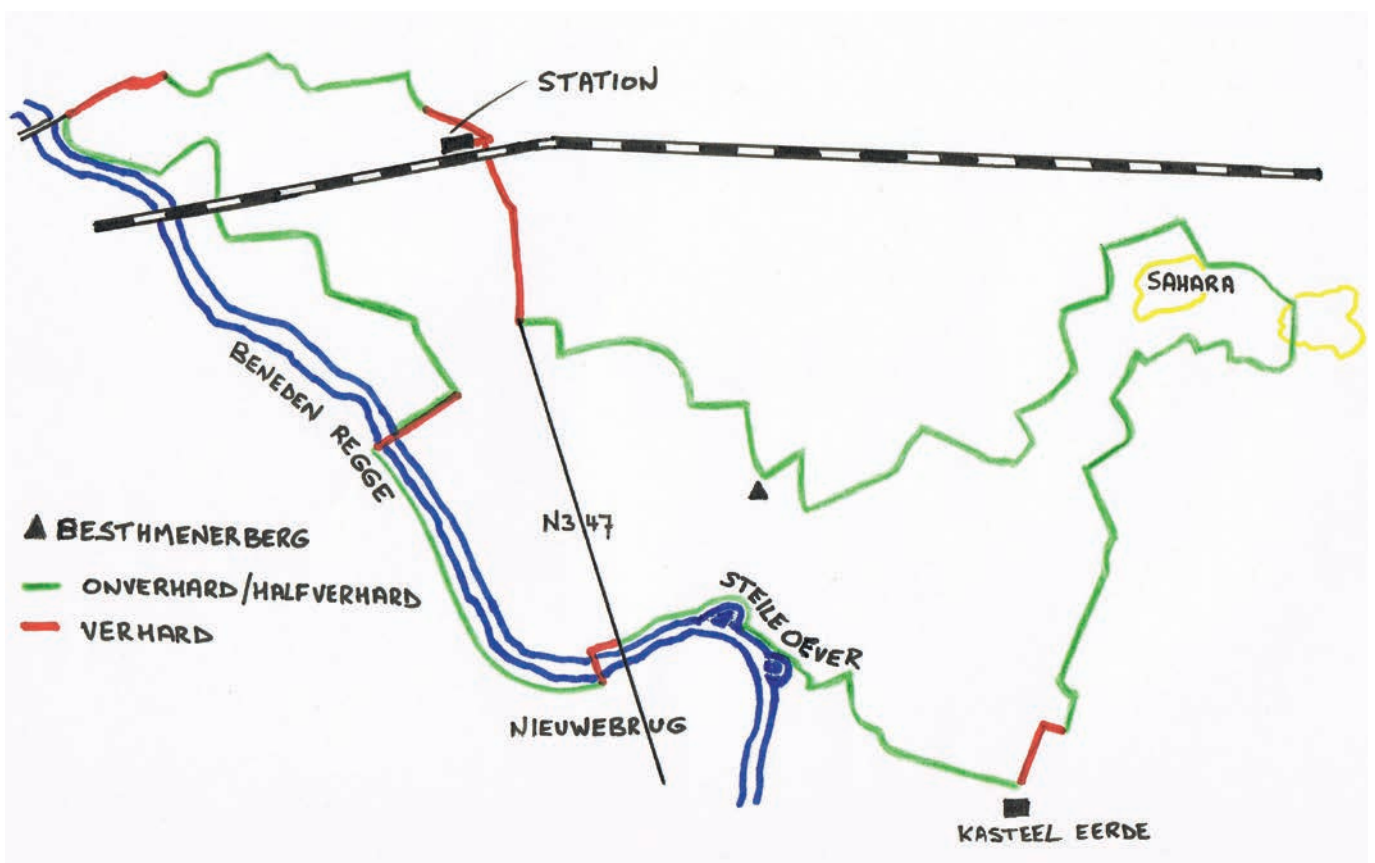
en zagen in maart boomleeuweriken, een mooi lente signaal!

Je gaat links af, langs de rand van de zandverstuiving lopen, wordt bosweg. Deze voert je naar M36. Hier linksaf, nu blauwe en rode pijl volgen. Bospad rechtdoor, links weer een zandverstuiving met de toepasselijke naam Sahara. Bij M30/ANWB paddestoel 23267 linksaf, nu geel rood volgen. Op T splitsing linksaf, op viersprong rechtdoor, bij volgend paaltje linksaf, geel rood volgen tot je bij M45 komt. Hier rechtsaf, blauw, gele pijlen. Op Y splitsing linksaf blauw, geel, volgende Y splitsing rechtsaf (pijlen staan wat onduidelijk!). Je gaat nu stijgen, in de stijging ga je rechtsaf, je passeert aan je linkerhand een open-

luchttheater.

Vóór een vakantiepark linksaf, je gaat nu naar de top van de Besthemenerberg. Er is een toren, waar je de omgeving van boven kunt bekijken.

Bij knooppuntpaal M44 op de top ga je geel volgen (is rechtsaf). Asphaltweg kruisen (zonder markering). Bij M43 rechtdoor, oranje route komt erbij. Bij M42-2 rechtdoor Batterinkweg, zandweg in. Je verlaat de wandelnetwerkbordjes. Na de huizen rechtsaf, paadtje in met bordje opgesteld. Op T splitsing linksaf. Je komt uit op een grote weg met fietspad. Beide kruisen en rechtsaf op de stoep de weg volgen. Deze voert je naar een spoorwegovergang. Deze over en linksaf, waarna je weer op het station komt.

Het is niet altijd mogelijk om wandelingen in het blad tijdig aan te kondigen. Kijk geregeld op onze website voor aankondigingen van wandelingen: www.tevoet.nl
We zetten hier o.a. wandelingen van het wandelcafé Leiden en wandelcafé Arnhem op.

Zondag 11 september
Duinwandeling bij Wassenaar.

Zondag 11 september wandelen we in het unieke duingebied Kijfhoek/Bierlap bij Wassenaar.

We verzamelen op Den Haag Centraal op de bankjes bij OV-services en Starbucks. Dan nemen we bus 43 richting Leiden, uitstappen bij bushalte de Kieviet (reisduur een kwartier) en wandelen naar de ingang van Meijendel. De bus vertrekt volgens de huidige dienstregeling om half elf van Den Haag CS, dus we zijn om ongeveer elf uur op de parkeerplaats van Meijendel. Daar kunt u zich ook aansluiten.

Let op, bij mooi weer is de parkeerplaats vol. Daarvandaan lopen we naar de Kijfhoek/Bierlap en daar maken we een rondwandeling van tegen de 10 km. Voor de toegang moet betaald worden. De kaartjes zal ik van tevoren halen bij het informatie centrum enkele kms verderop. Er is geen horeca, zelfs geen bankje in het gebied, alleen kale en begroeide duinen, meertjes, vogels en grazers. Het is er prachtig!

Opgeven ivm de toegangskaartjes en de exacte vertrektijd bij ettjenmodderman@hotmail.com of 070-3471078. Laat een adres achter waar je bereikbaar bent! De wandeling wordt geleid door Ettjen Modderman en Kees Rotteveel.

Zaterdag 8 oktober
Van Roos naar Roest, wandelen van Boskoop naar het Bentwoud

Op zaterdag 8 oktober is er een Te Voet wandeling naar het Bentwoud, een nieuw recreatiegebied tussen Zoetermeer, Waddinxveen en Boskoop. We starten in restaurant Roos, Parklaan 4, 2771 GB in Boskoop, tegenover het NS station. De wandeling kan individueel gelopen worden aan de hand van een routebeschrijving en kaart.

De wandeling kan met 6 km verkort worden door terug de bus te nemen. U kunt starten vanaf 10 uur. De begeleidde wandeling van 18 km start om 11 uur.

We lopen langs smalle paden naar het Gouwebos, een mooi recreatiegebied tussen Waddinxveen en Boskoop, aangelegd in de jaren '80.

De wandeling gaat van het Gouwebos naar het Bentwoud over onverharde paden langs het oude akkerbouwgebied naar het veld, waar de jonge aanplant is te zien van het jongste gebied. Een mooi struingebied is het begrazingsgebied van de grote grazers. Over nieuwe paden door jong bos lopen we via de golfbaan naar restaurant Roest, waar we iets kunnen drinken.

De 12 km wandeling eindigt bij de bushalte bij de rotonde, van waar elk uur een bus naar Boskoop gaat.

De (begeleide) wandeling van 18 km gaat terug naar Boskoop door het Bentwoud over een slingerend bospad en veldpaden en eindigt weer bij Roos en het station.

Opgave vóór 7 oktober: Lia Trimp, cp.trimp@casema.nl of tel. 0172 214565

Zaterdag 15 en zondag 16 oktober
Dag van de Trage Weg bij onze zusterburen, waarbij de laatste jaren ook routes of activiteiten deels in Nederland liepen. Zie www.tragewegen.be.

Diverse data
Wandelingen vanaf eetcafé Les Deux Ponts

Wandelingen met gids vanaf Eetcafé Les Deux Ponts, Slimdijk 2 in Oudendijk NH, in het algemeen wandelingen rond de 6,5 km, start in het algemeen om 14.00

uur met uitzondering van de avondwandeling.

Kosten € 3,50 p.p. en kinderen tot 12 jaar € 1,50. **TIP: trek stevige wandelschoenen aan !!!**

Voor meer informatie, bel naar Les Deux Ponts 0229-541275 of surf naar www.lesdeuxponts.nl

Oudendijk NH bereikbaar: EBS lijn 314 halte N247 Oudendijk en CONNEXION lijn 128 halte Avenhorn Het Hoog.

Rottumeroog

Altijd al naar een onbewoond en mythisch eiland gewild?

Staatsbosbeheer organiseert na het broedseizoen zo'n 23 expeditie naar het Groningse eilandje Rottumeroog. Een unieke kans om te genieten van de rust en stilte van het wad en een ontmoeting met tal van vogels en zeehonden. Je vaart vanuit Lauwersoog met de ms Noordster of Boschwad naar Rottumeroog en terug. Terwijl het schip zich ca. 3 uur lang een weg zoekt door de meanderende vaargeul, geniet je van het weidse uitzicht over het wad. Het schip vaart langs Rottumerplaat (niet toegankelijk), waar je een goede kans maakt een grote groep zeehonden te zien op hun ligplekken.

Bij Rottumeroog ga je van boord en loop je door het lage water naar het eiland. Hier wordt je rondgeleid door onze gids. Deze vertelt over de geschiedenis van het eiland, beheer en beleid, de flora en fauna en andere ontwikkelingen. Sinds 2014 is Oog onbebouwd; er staat alleen een kleine schuilhut. De tocht over het eiland duurt 3-4 uur afhankelijk van windrichting en tij. De totale expeditie beslaat ca. 12-13 uur. Goed verzorgd

De prijs voor de expeditie bedraagt 85 euro per persoon. Bij het arrangement zijn inbegrepen: 1x koffie of thee bij aankomst, en voor onderweg een bewaartas met vier volkoren broodjes met ham en kaas, een mueslibol, een appel en water. Op de terugreis krijg je een kom groentesoep (vegetarisch: even vertellen aan de bemanning, geldt ook voor de broodjes). Tegen contante betaling zijn aan boord extra koffie/thee en versnaperingen verkrijgbaar.

Boek je expeditie op <https://staatsbosbeheerottum.wordpress.com/op-excurisie-naar-rottum/>